

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:

Helyben:	1 óra: 80 f.	Vidéken:	1 óra: 1 K -
1 óra:	1 K 80	1 óra:	3 -
1 óra:	2 -	1 óra:	6 -
1 óra:	7 -	1 óra:	9 -

Főszerkesztő és lapkiadó: Baranyay Lajos.
Felolós szerkesztő: Major Mihály.

Megjelenik: minden hétfőnap este 6 órakor.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent István-tér 1.
Telefon 208.

Egyes szármok kaphatók: a dohányfőzsdékben.

A mi Mentőnk.

Irta: Prohászka Ottokár.

A karácsonyi evangélium nekünk ugyan üdvöt s örömet, de Jézusnak munkát s küzdelmet jelent; miután neki üdvöt kell teremnie a kárhozatnak s új világot a veszendő világnak helyébe s ezt munka nélkül végezni s az emberiség a végveszedelem sodrából kimenteni küzdelem nélkül nem lehet. S mi hiszünk mindketőben; mi hiszünk az üdvben s örömben, de épugy hiszünk a világvészedelemben s a lélekmentésben. A keresztény hit szerint a világ elvész, ha mentője nem akad s az emberiség büntudata ezt a mentőt hívta s várta. A karácsonyi evangélium pedig épp a jó hír erről a mentőről, — jó hír, hogy eljött, hogy megszületett, — hogy üdvözítőnek s mentőnek hívják, — hogy s neve is program, „Jézus”, mely őt a világmentés nagy munkájába állítja bele.

Ez a tudat egy szövődik bele a karácsony örömébe, mint árny a fények közé; meghúzódik, mint darab éjszaka a kigyújtott karácsonyfa sötét ágai alá, — belevegyül mint az örvények fohász a vidáman csengő énekbe, — mint ellebbenő, sötét árny angyalszárnyak fényei közé, — ezen a nagy, sötét hiten, hogy itt végveszedelem kísért s nagy világmentés folyik, úgy akad meg szemem, mint lefátyolozott, hideg szfinxen mosolygó gyermekarcok között s úgy tűnődöm rajta, mintha sötét végzet nézne rám az öröm s a szeretet fényességéből. Hiába, úgy van. Aki Jézust mond, az nagy kárhozatban hisz s aki mentőt emleget, az veszedelmet feltételez. S ugyancsak, aki karácsonyban hisz, az éjben is és fényben is hisz, amely hitnek éjszakája az ember, fényessége pedig a mentő Isten.

Mindkettő nagy, a sötétség is, a fény is, a sötétség sűrű, a fény pedig verő!

Sötét és végzetes mindenekelőtt az éj. Halálra vált élet kuporodik benne. Aki lít születik, az mind elvész; kár volt születniök. Voltaképp nem is ébrednek sorsuk öntudatára! Kitzködés szomorú életük s föltartóztalhatlanul közeledik a vég, mely mindnyájukra

nézve egy s ugyanaz, az, hogy nincs menekvés. A lelkek úgy hullnak a kárhozatba, mint a kövek a tengerbe; a sötét fenék húzza őket, gravitációk van a tagadásba. — Szenvedélyük forró orkán, mely fölkapja s viszi őket, mint a pályát a szélvész az égő csűrők fölött; bűnük mint sodró vízár, melyben a világ erkölcsi iszapja kavargó s ami van bennük jóakarát, az olyan, mint az izzó lávába hullt virágmag s szent Ágoston mindezt úgy hívja, hogy „massa damnationis” s magyarra azt úgy kellene fordítani, hogy „pokoltöltelék”.

Ez az az éjszaka, melyből karácsonyt kell csinálni!

Né féljünk, hogy túlsötétre festjük az éjszakát. Dehogyan is lesz az ősötlet; sőt minél sötétebb s sűrűbb lesz az éj, annál csillogóbb s ragyogóbb lesz a beléje ereszkedő égi fény. S a karácsony művészt, a mentő szeretetét s felvált, hogy tulozza talán az ember nyomorúságot s tulleketit a bűnt s a lelki tehetetlenséget; nincs ebben túlzás; sőt itt is azt kell mondani, hogy „virtus in infirmitate perficitur,” hogy az erő a gyöngeség keretében mutatja ki hatalmát s hogy a mentő szeretet az abszolút lélekveszedelemben fejti ki fölséges küldetését. A művész, aki jól akar karácsonyt festeni, annak egyaránt értenie kell a sötét éjhez s a csillogó verőfényhez; mert ha megfesti a sötét háttérét, akkor gyújthat majd ki bávós fényességet.

De a művészte nem a sötét ségnek, hanem a fényességnek alakításában remekel majd. A pozitív alkotásnak a fény, a szépség s az öröm körül lesz dolga, miután sötétségéből s tagadásból alakítani semmit sem lehet s karácsony is nem azért van, mert éjszaka s lelki romlás van, hanem azért, mert az éjszakában fény sugárzott az égből s „megjelent a mi Üdvözítő Istenünk kegyelme minden embernek” (Tit. 2. 11.). Reménytelenségünk éjjén át átvillant mint villám a lélekmentőnek sugárzó arca s egész valónkat a bizalom járta át, bizalom, mely

imádkozik s hálát ad, — bizalom, mely boldog tud lenni és ébren is tud valami olyast élvezni, milyen a gyernek karácsonyi álma s ez a boldogságom éppen az, hogy nekem is van Jézusom, van mentőm, aki nemcsak jött menteni, hanem aki meg is mentett engem. Engem is, másokat is, sokakat, a világot! S ezek mind Jézus felé huznak! A karácsonyi éjszakának verőfényében ez emberséges mentő felé zajlik a lelkek miriádainak árja! Feléje csapongnak a szellemi világ óceánjának hullámai, az a sok, kifogyhatatlan, számlálhatatlan hullám.

Minden lélek egy-egy tenger s minden érzelme egy-egy hullám. S a karácsonyi éjéből ezek a tengerek dagallyá dagadnak s hullámzásukban most adja ki erejét s szenvedélyét a mentés indulata. Atérzik a lelkek, hogy eljött mentőjük, hogy a szeretet hozta, hogy a mentés küldetése inspirálja s hogy az foglalja le lelkét egészen. Többi érzelme mind csak ehhez simul, többi érzelme mind csak ezt támogatja. Mert hiszen volna neki más dolga is; lejtött volna ő azért is, hogy tanítson s hogy példát adjon; lejtött, hogy neveljen s gyógyítson; lejtött, hogy jóbarátunk és biztatónk legyen, de tanító, orvos, jóbarát, hősi inspirátor, vezér és nevelő volt sok más is s lesz ezentúl is, de mentőnk, üdvözítőnk, üdvözítőnk csak egy van, az a bizonyos karácsonyi szülő, az az egyetlen, kit nemcsak úgy hívtak, hanem aki az volt, aminek hívták: „Jézus”!

Ezzel az egyetlen, páratlan mentővel szemben nekünk csak egy érdekünk s csak egy vágyunk lehet, melynek úgy adunk kifejezést, hogy mondjuk: ments meg Uram minket! Dacára a karácsonynak, ott settenkedik lelkünk mélyében a végleges veszedelem egy-egy éjfoszlányra, de a menekülés ösztöne s a boldogulás radikális szenvedélye felébreszt tompultságunkból s a nagy Mentő felé visz minket. Feléje törünk, éjszakából fénybe, kárhozatból karácsonyi hitbe, bűntudatból bizalomba s reméljük és megnyugszunk benne, hogy bűne-

ink meg vannak bocsátva! Ah, testvérek, legyen részetek a hitben! Menjetek feléje s nyugodjatok meg Benne!

A mentőtől nem sokas félni, hanem feléje fordulunk s feléje visz az élet ösztönös vágya. Aki fülködlik, az nem okoskodik archimedesi tételéről, sem a víz vegytani képleteiről, az nem kérdez és nem felel, az nem kételkedik s nem késlekedik, hanem fog s kapaszkodik, két kézre, két karra, mert menekülni akar.

Az azt sem kérdezi, hogy tud-e menteni, hogy bír-e terhelni, hogy nem huzza-e, nem nyomja-e le majd a mentőt is az őmaga; veszedelemben a sok gyöngítő reflexió s a fogalmi szátárkodás nincs helyén, ott csak a mentő tett van helyén s az üdvöt lefogaló bizalom s odaadás!

A karácsonyi nagy Mentővel szemben is csak az érzések vannak helyükön; ezeket ápoljuk magunkban; lefojtáljuk szeretetét s megnyugsz. k Benne. Sietünk a naiv, mért ö.ök irtalom felé; sietünk oda a menekülőnek naiv bizalmával.

Erezzük, hogy egy másnak valólok vagyunk, az ő irtalmá s a mi gyarlóságunk; hisszük, hogy a bűnből kiemelkedünk az ő kegyelme által s a megmentett lélek békéjében üljük meg karácsonyunkat.

Így lesz a karácsony azoknak ünnepe, kik meg lettek mentve, — kik nem hiába születtek s kik a nagy Mentő születése napján saját létüknek, a győzelmes létnek s nagy reményüknek, az örök életnek örülhetnek!

Éjszaka, sötétség bűn, szenvedés, kegyelenség mind sötét szfinx s az élet útja e szfinxek hosszu sorfala között vezet el; de minket a szfinxek már nem ijesztenek, tekintetüktől meg nem kövülünk, mert a szfinxsor végén ragyog s int felénk a mi erős Mentőnk. A szabadító Isten gyermekarca. Csermekarc azért, hogy bizzunk s erős Mentő azért, hogy segítsen rajtunk.

Ez Jézus, Üdvözítő!

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOS VÁSZNARUHÁZA BARÁTOK ÉPÜLETE.

Nagy választék **agy és asztalnemüekből**, csipkefüggöny, futószőnyeg, fehér és színes barget, **kanavász** és a többi **LEGOLCSÓBB SZABOTT ÁRAK MELLETT.**

Mai lapunk 20 oldal.

Knazovitzky divatruháza. — Karácsonyi alkalmi árak.

Eredeti Borsalino férfi kalapok.	Férfing pólómell. K 2-41	Fekete bőr gyermekcipő párja K 1 80	Női bőrcipő párja K 7-—	Sár- és hócipők.
	10.000 drb. Hísta selyem önkötő dréja K 1-— Csokor 28 illát. és 50 illát. Valdói angol télikabátok helyszüké miatt felárban. K 8-50	Fekete gyermek-cipő erős faanyag 4-7 é. K 8 80	Női bőrcipő párja K 9-—	
Selyem boternyő dréja K 8-50	Fekete gyermek-cipő erős faanyag 8-12 é. K 4 50	Viementes halina tércsalmák K 6-—		
Férfi puha kalap K 2-451	Férficipő erős strapára K 7 50	Füa csizmák párja K 6-—		
Férfi kemény kalap K 1-451	Férfibőrcipő erős faanyag K 9 50	Női posztó cipők párja K 2 40-161		

Külön szörme osztály. — Leszállított árak.

KARÁCSONY ESTÉJE.

Tavaly, mikor eljött
A Karácsony-este.
Bübanatott hozott
A mi kis körünkre.
Háborus lármától
Hiangos volt az ország,
Karácsonyfa alját
Könyek harmatozták.
Alkonyult . . . este lett . . .
Eljött a szent éjtel.
De most égi békét
Nem árasztott széjjel . . .

Messze délvidéknek
Tízott reám napja,
Melegével mely az
Év szakát megcsalta . . .
Kék palástot öltött
A tenger Magára.
Fényes habból rakott
Fehér fodrot rája.
S déli verőfényben
Ügy jaxott a lelkem!
Hideg tél volt benne . . .
Fagyva volt ott minden.

És most itt van újra
Karácsony estéje.
A föld kérge dermedt.
Halvány a nap fénye.
Nem ragyog fölöttem
Déli ég pompája,
Kopár lett az erdő.
Madár se száll rája.
S úgy örül a lelkem.
Minttha tavasz volna.
Minttha szellőcsókra
Az akácfa lombja
Virágba borúna.

Boldogan várok a
Karácsony-estére.
Várok picit lányom
Első örömré.
Mikor a sok gyertya
Ragyogva kigyullad.
Elfelejttem, el én,
A tavalyi mulat.
Lesz öröm, lesz béke.
Béke a sztoemben.
Béke kicsi lányom
Sugárzó szemében.
Lelkemben megzendül
Befelém ének . . .
Uram! Nem is tudom,
Hogy áldjalak téged! ?

FLAVATHY IMRE.

VAN MÉG HUMOR.

Csöndes szemlélődők, kiknek lelkünk pítvarán át-átvér az élet vize, azt mostanában savanykásnak éreztük. Mintha valami óriás marok ebbe a kavargó lét-tengerbe egy irdatlan felcitrómat lacsart volna. A savanyú kávéházban savanyu arcok szürsölték a savanyu fekelekávéit. Savanyu orrok szimatolták a levegőben a savanyu pénzecske savanyu szagát. Mintha a mindenség gondos háziasszonya télire uborkává savanyította volna a világot.

Ebből az uborkás üvegből mára virradóra két ujjacska tolakodott világra és szaporán billegette: jelen. Ó felsége a Humor jelentkezett. Ma t. i. úgy is mint vicc, úgy is mint karácsonyi ajándék, a következő levelezőlap érkezett címemre:

Kitüntető oklevél.

Elismerésül azon kiváló polgári és egyéni érdemeknek, melyek Önben kétségtelenül hiányzanak; nemkülönben azon kiválóan eredményes működésért, mellyel Ön a közjó előmozdítását mindenkor hathatósan hátrállatta: alulírt bizottság Önt a mákosi szamar-rend nagymesterévé avatta és erről jelen oklevelet a mellékelt rendjellel együtt kiadta. A mákosi Szamar-Rend nagybizottsága.

Így a levél. A másik oldalon dr. Kaucsuk Donáth aláírással bíztat valaki, hogy jobban mint én, e kitüntető oklevelet senki meg nem érdemli.

Megkapván a lapot, homlokomra ütöttem és felkiálték: megvan. Mi van meg? kérdezte riadtan jó anyám. Megvan a humor. Ön pedig humort csinál a karácsonyi számba, szóltott zordonan szerkesztőm, Kont a kemény vitéz. Én pedig napok óta uszom a világ uborkás üvegében, kóstolok ide, harapok oda és csak savanyúság marad a számban. És most bementve, frankó kopogtat szerény hajlékomon ó felsége a Humor.

Ammellett, hogy mások is kapjanak szájezésitót a humor nedűjéből, ha csak ezt a véknyat is azért irtam le ezt a levelet, hogy megválaszolhassam. Dr. Kaucsuk Donáth ur ugyanis elfeledte az utcát és házszámot megírni, pedig a jó levélhordó még a pokolban is megtalálja a címzettet, ha rajta az utca és a házszám. Enél-

kül nem. Kénytelen vagyok válasszom az a lap lengő szárnyaira kötni.

Kedves Kaucsuk,

életemnek ez első kitüntetése módfelett meghatólt. Nem tudom ki Ön, ki rejtezik a szerény álnév alatt, noha löprengésemben megnéztem kaucsuk-sarkamat, mi van alatta? Volt alatta, de nem erről van szó, hanem Önről, kedves Kaucsuk. Vaj ki ön? Erről revalólok heinei álmadozásomban, mikor kétezeréves hindunak érzem magamat és Ön lótuszvirágként hajladozik. Nagyreményű ifju-e Ön, ki kaucsuk sarokhoz nem méltó lendülettel bukott el általam? A-vagy édes kis eperke ott, hol nem akartam epret szedni?

Az ön lényéből valami misztikus kaucsuk-illat árad, kedves Donáth. Milyen judiciumot áruít el Ön attól a pillanattól kezdve, hogy a trafikban ezt a lapot megpillantotta; mikor fölfedezte, hogy ez az, ami Önben hiányzik: a humor s végül, hogy szerény csekélységemnek elküldeni méltóztatott.

Újat azonban nem mondott. Mákos-uccse, Ön nem is sejtí, mekkora szamar vagyok. Megengedi, nem részletezem, de bennem már rég felébredt sejtelve annak, hogy aki it mond, annak át is kell mondaní. Csodálatos vonzalmat éreztem gyermekségem óta s nem lázadó bölcsesekkel szemben, kiknek minden tiltakozása az iga ellen az, hogy egy pillanatban észrevétlen elmúlnak. És sajnáltam azokat, akik a bölcsesség nagyfűlű atyját számárnak tartják. Csak kettőben tévedett kedves Donáth. Ugyanis a mákot utálok, tehát a mákóst visszautasítom. Másodsor: ha Ön azt hiszi, hogy szintén tagja a szamarrendnek, én Önt onnan a szamarak nevében, mint nagymester, ezennel kidobom. Ön közönséges mű-szamar, trafikszamar, nyomtatvány-szamar, Önnek nem a füle nagy, de a szárvá. Végül Ön azt gondolta: na, ennek is írok olyat, amit nem tesz az ablakába. Ebben is tévedett kedves Kaucsuk. Igenis kiteszem, rendel naponta 2-3-ig, az ablakon belül, nehogy ellopják. Egyebekben köszönöm szives megemlékezését, a bölcsesség atyja kölcsönözze Önnek a füleit.

Tisztelettel: —más.

A vallástanítás kérdése.

Az iskolai vallástanítás kérdése erős hullámokat ver a tanítóóság körében. A szabadkőműves járszalagon rángatótt, radikális szellemű ifjuság hübelebalázs-módjára ment neki ennek a valósággal forradalmi témának. A korával és előképzettségével egyenívön álló könnyelműséggel dobta bele a követ a kuiba, melyet most sok okos ember, sok komoly, az élet küzdelmeiben edzettlelkű, tapasztalatokban gazdag tanító próbál kihúzni. Azt hisszük, sikerül is nekik.

Lapunk egyik minapi számában közöltük egyházmegyénk egyik derék katolikus tanítójának hozzászólását, melynek soraiból nem egy helyen a sokat mellőzött, szegény sorsban élő, de hitét, lelkét, hazája jövőjét, a boldjaira bizott ifjú nemzedék gondjóságát hitványan kocért, radikális ngratók nagyhangú ígéreiteirét cserébe adni soha nem hajlandó becsületés katolikus tanítónak sokszor egész a hitvallók hangjáig emelkedő bátor elszántsága csendül ki. Tisztelet, hála és elismerés adassék érte!

Am az általunk nagy örömmel üdvözölt visszhang onnan is felzúg már, ahonnan ezt a radikális méregkeverők alig várták. A „Tanító” utóbbi számaiban mind sürűbben jelennek meg a tanítók hozzászólásai a nagy léhán felvetett problémához. S ami a legörvendetesebb, ezek a cikkek nem „papi csizmák által magtiporí”, „papi járom alatt nyögő”, „önérzetűkvesztette páriák” tollából származnak, de oly emberek írásai, kik — mint közleményük hangjából, nevük-ből, vagy tüzetesen megjelölt állásukból kiténik, nagyon is távol állanak a „klerikalizmus hatalmi körétől.” De, úgy látszik, az „Uj Korszak” szellemétől is.

SZÖRMÉT (muffot és boát)

bizalommal legolcsóbban **NOFITZER**-nél vehet.

Telefon 49.

**Előre haladott időny miatt
női felöltők, leányka-
kabátok, szőrme
(muff és boa) saját áron alul.**

**Keresztes Zsigmond
divatáruháza,
Székesfehérvár.**

**Karácsonyi vásár!
Ajándékoknak alkalmas
cikkek rendkívül jutá-
nyos áron.**

Az egyik, neve után itélve, valószínűleg zsidóvallású cikkhez így ír (érdemes elolvasni):

Akik eddig a vallásoktatás körül kifejlesztött vitához hozzászóltak, akár mellette érveltek, akár ellene, mindannyian csak azt vizsgálták és világotították meg, hogy milyen hatással van a gyermek kedélyére és humánus gondolkodására a mai állapot és mi volna akkor, ha a vallásoktatást az iskolából kiszorítanák és teljesen a felekezetek magánkörébe utalnák. Egy sem fordította azonban figyelmét a tisztelt cikkírók közül a hitoktató felé, aki pedig a gyermek nevelése tekintetében tényező marad akkor is, ha a világi iskolához többé semmi köze sincsen. Sőt merném mondani, hogy akkor kezd csak igazán szám-banemő tényező lenni.

Ezért hiszem, hogy ez a momentum megérdemel annyi figyelmet, hogy foglalkozzunk vele.

A hitoktató, mint az egyes vallásfelekezetek határára, minden elfogultság és rosszhiszeműség nélkül fogja a vallásos differenciákat annál intenzívebben kidomborítani, minél szűkebbre szorítják a hatáskörét és minél inkább igyekeznek működéskének a hatásait elítélni. Az pedig kétséget sem szenved, hogy a felekezetek a maguk részéről minden tőlük telhető eszközzel azon lesznek, hogy a hitoktatónak gyermekanyagot szerezzenek a működése számára, Mert, ha nem; tesszik, önmaguk szüntelik meg fennmaradásuk előfeltételeit.

Figyelemreméltó szempont az is, hogy a felekezetek izolálása csak kedvezően lehet a hitoktató toleráns gondolkodására. Ami tekintve, hogy a gyermek gondolkodása és érzése nem más, mint nevelője gondolkodásának és érzésének a reflexe, azt jelenti, hogy a gyermek is intoleránsabb lesz. Ez es nem önkényes állítás. Bizonyit mellette az az egyszerű körülmény, hogy a különböző felekezetek hitoktatói a mostani állapot mellett sűrűn találkoznak. Rendszerint jó egyetértésben élnek egymással, és a közösen szentnek tartott régi könyvekről beszélgetnek. Ezt a hangulatot azután beviszik magukkal a hittani órára. Nem ismeri az emberi lelket, aki ennek a jelentőségét kétségbe vonja. Ezzel szemben beláthatatlan az a hatás, amit az elkülönítés maga után vonna. El tudom képzelni, hogy egy hitoktatónak, aki a mostani viszonyok mellett és folytán jóvállításával, toleráns gondolkodásával és magatartásával tűnik ki, csak néhány esztendősen elkülönítés kellene hozzá, hogy a

más felekezetbeliek jó tulajdonságairól megelégedezzenek; előítéletnek, elfogultságnak felülve, teljesen megváltoztassa az életfelfogását és ezt a gondolkodást a gyermekek lelkébe átplantálván lerontsa azt a barátságos viszonyt, a mely ma, hála a felvilágosodottságnak és kölcsönös jóindulatnak a felekezetek között fennáll.

A reformáló urak bizonyára a haladást és az emberi szolidaritást akarják szolgálni a mozgalmukkal. Vigyázzanak, hogy igyekezetük által azt a keveset, amit általános emberi megértésben már bírnak, el ne veszítsék.

A másiknak (hangja ntán református embert sejtünk benne) cikkében a következő megszívlelésre íjen méltó részt olvasuk:

Azt szeretném kérdeni: van-e még magyar tanítótság? Elnék-e még ama magyar tanítók ivadéka, kik a haza-és vallásszeretet jegyében állták ki Árvaváralja és Eperjes vértörvényszékének véres halálbozalmait? Akik Cserei Mihály siralmas krónikája szerint, éneklés mellett mentek gályarabnak a firnzei tengerre.

Mikor a nemzet igazi vezéreit, a Zrínyieket, Frangepánokat s Nádasdiakat halállal sújtotta a zsarnokság, az akkori magyar tanítótság a néppel szövetkezve vette föl a legiszonyúbb élet-halál harcot. S most? Amikor a mindenkori kormányzat túliberális felfogásából: hazánk délkeleti része egy idegen faj kulturális, gazdasági és etnografiai erőszakos törekvéseinek van kiszolgáltatva, a magyar tanítótság egyeteme nem talál más vitaanyagot, mint „tanítunk-e az iskolában hittant,” vagy sem; „államosítsuk-e az összes iskolákat,” vagy nem.

A hittannak az iskolából való kiküszöbölését legfeljebb a „Galilei kör”, „Reform klub” és a „Népszava” akarják. Ellenben a vezető osztályok, a felekezetek, a földművelő nép nagy tömege, a falusi és tanyai lakosság szívósan ragaszkodnak hozzá. A tanítótság köréből is csak a „modernek” feltűnni akaró zajos kisebbsége óhajta. E kérdésnek már a feszegetése is a magyarság zömét alkotók, a trón, vallás, nagánatulajdon és a családi szentély tisztaságához ragaszkodók körében erős visszahatást kelt, a népoktatás embereinek nem tisztelőket, de ellenségeket szerez, sőt nagyon alkalmas arra, hogy a nép nagy tömegére hatást gyakorló vallásos szövetségek, mint a „kath. népszövetség”, „Kalvin szövetség” s. b. agi-

tációs eszközt nyerjenek a nem hitvallásos iskolák és azok tanítói ellen. S ha majd egyik-másik eldugott falu, vagy tanya helyén, a valási rajongásban levő nép istenes dolognak tartja a községi és állami tanító inzultálását, nem tudom melyik radikális és szocialista elvtárs tartja majd az ártatlanul megtámadott kártárs helyett a hátát. A gyakorlati életben így fog majd festeni a tanítótság által megindított új valláspolitikai harc, melyben a tanítótság föltétlenül vereséget fog szenvedni. A hittannak az iskolából való kiküszöbölését csak forradalmi időben lehetne komolyan sürgetni. E forradalmi hangulat azonban nem a népnél, csak egy pár fővárosi újság szerkesztőségében és rajongó olvasóinál van meg.

De káros volna a hittan kiküszöbölése papi szempontból is. A vallás nemzetet teremt és nemzetet pusztít. Nem a lengyeliség, hanem a katolicizmus veszi fel az elnyomó orosz hatalommal szemben a faji harcot. A katolicizmus mentette meg az izeket Anglia évszázados elnyomásával szemben. Ha fia tesvéreink a protestáns vallásról áttérnének a gör. keleti vallásra, egy század múlva nem lenne fia. Erdély kiválsztást előbb lesznek gör. keletivé és gör. katolikusá, csak aztán románá. A zsidóságot Mózes törvényeihez való törhetetlen ragaszkodása mentette meg a teljes elpusztulástól. Ha Szt. István királyunk nem vízi keresztül valláspolitikai reformjait, Felsőmagyarországon a prágai éresek hatása alatt szláv politikai uralom, Dunántul a salzburgi éresek egyházi uralma alatt germán politikai uralom bontakozik ki. A Balkán bolgárjait, szerbjeit, görögjeit a százas török uralom alatt ugyancsak a vallási szerveztség tartotta fenn. Miig Moldovában a dominikánus szerzetesek vezetésével virágzott a katolicizmus, csángó jellege volt. A gör. keleti vallás fellökerekedésével a moldvai magyarság ügye is elbukott. A simur nyelvet is vallásos iratai tartották fenn. A román nemzetet I. Rákóczi György teremtette meg a Bibliának a román nyelvre való lefordításával. Akár szláv, akár germán elnyomatás eselén a magyarság védbástyái is a magyar jellegű egyházak lennének.

Érezhetjük mi tanítók az összes iskolák államosításának szükségét, keresztülhajtani azonban nem tudjuk. Mert akcióknak a társadalom legbefolyásosabb rétegében erős visszahatást kelt. Nemcsak a nemzetiségnek állnak ennek útjában, de a kifogástalan magyar felekezetek is. S ha komolyra kerülve a dolog, a

liberális Balhazár, a konzervatív Szemerecsányi egyformán ellenéznék. Sőt a fővárosi iskolák államosításába Bárczy István és Vázsony Vilmos urak is beleszólnának. A főisroltak ellen 32 ezer tanító csak szóvalmal harcot folytathat.

A harmadik közlemény szerzője Földváry Ferenc, állami iskolai igazgató. Szeretnénk férfias jobbát erősen, szívből meg-szorítani azért a komoly, bátor írásért, melyből a következő részleteket közöljük:

A kérdés nem új. Állandóan foglalkoztatja a tanítótságnak azt a részét, amely magát a radikális irányzat hívének vallja. Az Újkorok c. lap még a homlokzatára is kírja: kívánjuk a vallásoktatás kiküszöbölését az iskolából... Tisztelem mindenkinék meggyőződését és elveit, de aztán elvárnám, hogy ezen elvek kirdetésében őszinte is legyen. Meggyőződésem ugyanis, hogy azok az urak, akik a vallás oktatást az iskolából száműzni akarják, istentagadók. Ha ezt nyíltan meg mernék vallani, még érhető volna törekvésük. Akinek nincs istene, vallásra nincs szüksége. De mivel ezt őszintén beismeri nem akarják, ismert érvelésüket frázéologialvály mondják Székely M. „a vallásoktatás leple alatt oltják be a gyermek lelkébe a fanatikus embergyűlöletet. A vallás „a felvilágosítás helyét érthetetlen mysticismus tülte a gyermek lelkébe.” Mi egyéb ez, puffogó frázisoknál! Uraim, fiatalabb éveimben magam is hosszabb ideig tanítottam hittant, de azt a sértő töltetést kikérem magamnak, hogy ezzel „a gyűlölet üszkét” vettem az iskolába. Ugy hiszem, visszaautasítja ezt minden hitoktatással foglalkozó tanító és pap, bármilyen vallásfelekezetbeli legyen is. Ilyent könnyű csak úgy papirra odavetni. de bebizonyítani vajmi nehéz volna. En úgy tudom, minden vallásnak alapja a szeretet. Az a pap vagy tanító, aki nem ennek alapján teljesíti hitoktatói kötelességét, lehet hibás, gyűlölködő, vagy — mondjuk — fanatikus, de a hitoktatás eltörlését ezek a kivételek egyáltalán meg nem indokolják.

Abban mindnyáján egyetértünk, hogy az iskolának az életre kell nevelni a gyermekeket. Amde mit lát a gyermek az életben? Ugyebár azt, hogy nem mindegyik embertársa valja ugyanazt a hitet, amelyet ő. Az egyik ebbe a templomba jár imádkozni, a másik amabba, a harmadik meg egyáltalán nem is jár. Nem kötelességünk-e nekünk tanítóknak s hitoktatóknak már a zsenge

KARÁCSONYI és UJÉVI | DANCZIG és STELCZER

árleszállítás

szücsmesterek

:: az összes raktáron levő SZŐRME ÁRUT minden elfogadható áron ::

:: kiárúsítja s saját érdeke megtekinteni. ::

gyermeki szivekbe beleplántálni, hogy embertársát becsülnie kell, hármilyen vallásfelekezethez tartozzék is! Nem jobb-e, ha erre már az iskolában ráneveljük a gyermeket, nehogy az életben, esetleg kelemetlen tapasztalatok árán tanulja meg, mint kell más ember meggyőződését tiszteletben tartani. A vezetés alatt álló iskolában ez idő szerint négyféle hitoktatás folyik, de igaz lelkemre mondom, sohasem tapasztaltam, hogy egyik gyermek a másikat vallásáért kigunyolta vagy megvetette volna. De ha előfordulna is ilyen eset, megragadnám az alkalmat, (s ezt megkövetelném az illető hitoktatótól is), hogy ezt a rákfenét belőle ideje korán kiirtsam.

Cikkirő további fejtegetésében otyhá tünteti fel a vallást, amelynek dogmái nincsenek összhangban a természettudományok törvényeivel, s szerinte „dogmákat tanitanak törvények helyett.” Engedelmet, itt már hittudományi fejtegetésekbe kellene bocsájtanom, ehhez pedig nem értek. De mindaddig, míg látok magasműveltségű, nagy tudású férfiakat, akiknek hit- és vallásbeli meggyőződésük nem jutott elkenkezésbe tudományukkal, sőt nem ritkán ennek fegyverével szállnak sikra a hitetlenség ellen, addig nekem semmi okom sincs, tres állításokat magamévá tenni. Igaz, a hittudományi tételei és dogmái nem olyan abszolút igazságok, mint pl. a természettudományok törvényei, de ebből még nem következik semmi. És mindaddig, míg látok az életben embereket, akiket hitük boldoggá tesz, akik a vallásban vigaszt, enyhületet találnak, akiket a vallás jócselekedetek gyakorlására ösztönöz, és amíg látok — fájdalom elég nagy számmal — vallástalan, önmagával meghasonlott embereket, sikkaszókat, tolvajokat, öngyilkosjelölteket és az emberi társadalomnak számos parazitáit, akiket a vallás talán megmentett volna a tisztességes társadalom számára, addig sohasem fogok azok kisdéd táborába szegődni, akik a vallásoktatásnak hadat üzennek.

Mai stádiumában így áll a hitoktatás kérdése Örömmel konstatáljuk, hogy az ördög nem oly fekete, mint amilyennek festik s a magyar tanítóóság kebelében, hála Istennek, még túlon-túl többségben vannak azok a férfiak, kik a szabadkőműves akarnokok vásári lármájának fel nem ülnek s akiket sem a nagyobb darab konyér ígérése, sem a papi járom alól való fel-szabadítás ostoba jelszava, sem a nagyon rossz és sok gyengefejjűséggel magyarázott tanítói szolidaritás hazug elve nem tart vissza attól, hogy bár kiméletesen, de sok erélyvel és bátorsággal megmagyarázzák túlvér-mec, túlhangos és túlságosan fiatal kollégáinak, hogy: hátrább az agarakkal!

Egyébként tekintettel az ügy nagy fontosságára, a kérdés további fejleményeit állandó éber figyelemmel fogjuk kísérni.

Bujdosó ének.

Ad notam: Adj már csendességgel.

*Panaszhangon zengek:
A neviük megrontva,
Porban a győzelem,
Dicsőség tapodva.*

*Siralmas nagy bánat
Busult lelkem terhe.
Vitéz kurucokat
Fiej! labanc levérte!*

*Hű szivem hangtalan,
Nem eped; oly nyugodt.
Rajta elpihentek
A bős, nagy viharok.*

*Csak vezérem gyásza
Suhan sűrű ködbe.
Hej! Szegény magyarnak
Erte hull a könnye.*

*Kegyelmes Istenem
Szánd meg szolgálod,
Vitézlő Rákóczit,
Kárvallott rabodat.*

*Fejedelmem arca
En reám nem ragyog.
Jaj! Tüdő emléknél
Nincs szomorubb halott!*

*Sugja a falevél
— Szegény hazám árva.
Itt hagyom, elhagyom
Szomorú sorsára.*

*Óh mintha a szivem
Ide volna kötve.
Kicsordul im könnyűm
A hazái rögre.*

*Nem is a szememből,
Hanem a szivemből
Borongó, bus lelkem
Itt hagyom emlékiül.*

*Bujdosó elmémnek
Adj Ur csendességet.
Szegény tenfiadnak
Lelk békességét.*

*Miként a harmatot
Hullatod virágra.
Hullasd jódat reám
Te régi szolgálóra.*

*(Ezt pedig megirtam
Búsán, panaszdalban.
— Ugy tudom én — tizben
Háborus időkben,
Mikoron jegyeztek
Ezerhétszáz felett
(Szegény magyarokat.
Áldja meg az Isten!)*

GAÁR JÓZSEF.

SZINÉSZEKRŐL.

Néha jó, ha unalmas a darab. Az ember nem figyel oda, vannak sokkal érdekesebb gondolatai, melyek foglalkoztatják. De természetesen az is, hogy azért teljesen elszakadnia az észnek a színpadtól nem lehet, mert ekkora szórakozottságot csak nagy gondok okozhatnak. Nagy gondokkal meg az ember nem megy színházba.

Szóval unalmas volt épen a darab és az utolsó még érdekes jelenség Csanádi Irma egy teljesen átértett mozdulata volt, azután már nem emlékszem semmire, csak megint akkor ébredtem fel merengésemből, amikor mellettem tapsolni kezdtek.

Csanádi Irma minden izmocskája tetőtől-talpig, de még a gége szallagait és a sziv bilentyűit is beleértve átélte a pillanatot, benne élt a darab szerzőjének lelkében minden akkori érzésével, mellyel annak a résznek életet adott.

És ez a fajta színész valóban színpadra való, sőt mást mondok: ezt a fajta színészt lehet kinözni, éheztetni, gyötörni, mellözni, nem bánja; ő tudatában van ösztinte érzésének, teljes átértésében és bizton reméli a sikert, az elismerést, a dicsőítést, melyet ha elér, az jól is esik neki, de mégis mindig föltöte áll. Ha magaslatra szól valaki róla, ő megnézi ki az a valaki és különbséget tud tenni snobisztikus élmélygés és igazi elismerés között. Az egyiket lenézi, a másikat természetnek veszi. Hogy él benne ilyen hűség, az a művész, az übermensch hűsága, mely arra semmit sem ad, amit róla beszélnek (mert a beszéd csak emberi eszköz, akárcsak a pénz), hanem arra már kíváncsi, hogy hogyan gondolkodnak felőle s jól esik neki, nagyon jól, hogy róla rosszat senki sem tudna mondani.

A lélek alighanem egyforma, de különbséget az emberek között fizikumunk s főleg idegrendszerünk tesz. Az idegrendszer részben öröklött s részben saját művünk; olyan mint egy ház, melyet öröklöttünk s melyet egyhagyhatunk, ahogyan kapunk, elhanyagolhatunk, sőt elronthatunk, de csiníthatunk, gondolhatunk, tatarozhatunk, pallérozhatunk is. Ilyen az idegrendszer. És miként a zongora egy-egy billentyűje nemcsak a maga hurját, de a szoba minden hasonhangzása tárgyát, ha az arra alkalmas együttregeztet, úgy a finom szerkezetű idegrendszer együtt és egyet él mindennel, mi éber állapotban eléje kerül.

A legtöbb finomidegzetű ember e fokon megáll: mélyen átér.

Egy még magasabb finom-

ság azonban az, midőn valakinek olyan az organizmusa, hogy más ember gondolatainak mondhatók suggestiója alá kerül, de teljes független saját akaratból. Midőn valaki akarva éli át másnak tetteit, szavait, érzését, akkor az művész — színművész.

Sohasem romlott volna el a színészek hírneve, ha csak ilyen lelkületű emberek léptek volna színpadra, mert ilyen emberek magasan fölemelkednek az állati ösztönök háborgó tengere fölé, hajótörést így nem is szenvedhetnek.

Csak hogy persze: a színpad csillogó fénye, a gyermek illuzió világának felnöttek számára készült javított kiadása, a dicsőség illatos légköre épen mert illuziókból táplálkozik, illuziókat ébreszt és illuziókkal csal oda és csal meg sokakat, kik buta pillé módjára, mint egy égő fátyluba repülnek oda és ott hlnak meg örök feledésre.

Ilyen színész igen sok van szintén, sőt ebből a fajtából van a legtöbb. Ezek sokáig voltak gyermekek, kik ábrándokból éltek képzel: világban és midőn az élet azzai fenyegeti őket, hogy az ábrándokat szétépi és ők a szintelen szürkességbe, — retentó! — már olykor bele is pillantanak, akkor egy utolsó mentésük még az a világ, melynek lényege, célja az illuzió! a színpad világa, a színészi pálya. De boldogtalan vergődés vár itt is rájuk és csalódásukban a megvásárolható dicsőséggel is beérik aztán különösen a nők. Igen a nők. És vannak olyan színésznők is akárhányan, kik ezen vásárral olyan dicsőséget vesznek olykor, mely csak igazi tehetség illetett volna. Prózái nyelven: felkerülnek Pestre, a Nemzetibe, az Operába csak azért, mert jól csinálták meg az üzletet és nem azért, mert kiváló művésznők a színészetben.

De ezek már a harmadik fajta színészekhez tartoznak, kik nem is színészek, hanem csak emberek, olyan emberek, kik erkölcsnélküli hajlamaikat pénzszerezésre használják és közvetlőnek a színpadot, a színházat választották. Segítségükre siet a mai nemzedék fertőzött vére, melyet hiába próbált megjavítani a 606 s mely dühöngeni is képes, ha áldozatot nem kap.

Szerencsére vannak még emberek olyanok is, kiket nem beteg vérük hajt a színházba (s így hajlamukkal ellenkezik is, hogy a színházról orfeum legyen) hanem van érzékük a művészet iránt. Ezek igazi műélvezettel élék át az igazi színészekkel és a képzelt világot a színpadon. Ilyenkor millióhangú húrjain penget a lélek az agysejtek szálaiknak s miközben öntelelten elmerülünk, egy megtisztultabb létben hinni segít a művészet.

Djablo.

Megérkeztek a
SZÉP IMAKÖNYVEK

igen nagy választékban. Ugyazintén örösi választék
ALBUM ÉS EMLÉK KÖNYVEK,
bőr, plüsch és vászonkötésben már

HORVÁTHINÉ ÉS RÓNAINÉ könyv- és papirkereskedése, Kossuth-utca 15. szám.

Allandó nagy raktár a legújabb művészi és angol levelező-lapokból, valamint a legszebb kivitelű levélpapírok is, ugy dobozokban mint mapákban legnagyobb választékban és legolcsóbb árban kaphatók.

Gramofon gépek és lemezek

első rendűek nagy választékban!
LEMEZEK 2:40 FILLÉRTŐL,
grammofon tő pedig már 40 fillértől kezdve kapható.

Bepillantás a város jövő parlamentiébe.

Új városatyák nyilatkozatai.

Városunk jövője a városi bizottsági tagok kezében van. Ahogyan ők munkálkodnak, ahogyan ők kormányozzák a város szekerét, úgy halad az előre. Fontos tehát, hogy figyelemmel kísérjük a városi közgyűléseken kifejtett munkájukat és működéseiket s abban ha az a város javára van, a tömeg erejének súlyával támogatjuk őket. A régi bizottsági tagok működésének irányát már ismeri a város közönsége, a f. hó 7-én megválasztott új bizottsági tagokét pedig ismertetni akarjuk azért, hogy hozzájuk kérdéseket intéztünk s a töltük kapott válaszokat az alábbiakban közöljük:

Wertheim Pál:

A városházán nem vagyok barátja a politikának; ha azonban szükséges lesz és alkalom adódik, politikai hitvallásomat mindenkor dokumentálni fogom.

Bizony, nagyon jó lenne, ha a szép építkezési tervek végrehajtatók lennének, sajnos azonban, a mai nehéz pénzügyi viszonyok között erre egyelőre vajmi kevés remény lehet. Az új városháza nagyon kívánatos, de mint családapa legsürgősebbnek tartom a belvárosban is egy modern iskolát. A kulturapoliota megépítése is vágyaim közé tartozik.

Sok minden más előtt elsősorban a kereskedelem és ipar fellendítését tartom szükségesnek. Ipari alapítások (keményítőgyár stb.) vagyoni gyarapodást jelentenek.

Dr. Zavaros Aladár:

Az 1836. XXI. tc. 2. §-a állapítja meg a törvényhatósági hatáskört. Akkor cselekszik legheylesebben a törvényhatóság, ha törvény biztosította hatásköréből az u. n. adminisztratív hatáskört tölti be és minden idejét saját belügyi intézésére fordítja.

A mi a politikai hatáskört illeti, az oly hatalma a törvényhatóságnak, ami elsősorban felesleges, amennyiben a törvényhatóság nem mehet túl úgy sem a nézetnyilvánításon, óhaj és kívánalom kifejezésén, másodsorban káros is, mert az adminisztrációra rendelt törvényhatósági szervezetbe a napi politikát viszi be.

De ha a törvényhatóság politikai kérdésben mégis állást foglal, úgy még e kérdésben sem szabad a város jól felgöngyölített érdekét szem elől tévesztetni.

A mi a város építkezéseit illeti, okvetlen különböztetnünk kell szükséges és hasznos építkezéseket. A szükséges építkezéseket, amiket pl. a város közegészsége követel, így a járványkórház, avagy az adminisztratív helyes vitelé kíván, mint a városháza, — „bármilyen áron” is keresztül kell vinnünk.

Ugyancsak gondolkodás nélkül végrehajtandók azok az építkezések, amik a városnak hasznát hajtják le így a közvágóhíd, városcsanak stb.

Egyebekben járjon el a városi képviselő tisztében úgy, miként a gondos gazda saját ügyeiben el-

járni szokott. A ráruházott tisztviselésben ne a jogot, hanem a kötelességet keresse és teljesítse. A városi háztartás vitelében a kiadások megtételénél azok szükségét tartsa szem előtt, míg a bevételek megállapításánál a teherviselő képességén felül legyen arra is gondolja, hogy ez a teher igazságosan és arányosan osztható meg a polgárok között. A város tisztviselőinek megválasztásánál a rátermettséget keresse és tekintsen el minden egyéb érdekszálaktól. Hasson egyébként oda, hogy a város szabályrendeletei megalkotásánál a polgárság mindennemű érdekei kellőképpen megvédessenek.

Legyen végül a szegény, elhagyott, gyámoltalan, járhatlan és segítségre szoruló polgártársainak jóakarató barátja és mindenütt szószólója.

Ketskés Elek:

Városi ügyekben nem ismerek politikát. A legnagyobb szerencsétlenségnek tartanám, ha a közgyűlés tagjai pártpolitikai szemüvegen át néznék a tárgysorozat egyes pontjait. De vannak esetek, amikor a törvényhatósági bizottságnak hazafias kötelessége politikai kérdésekkel is foglalkozni. Lelkiismeretlenség volna ugyanis, ha pl. szóltanul tűmők azt a nemzetrontó merényletet, amelyet a hatalom őrtléje éppen most készülnek a magyar alkotmány fellegvárai, a törvényhatóságok ellen intézni. Ilyenkor a legelkeseredettebb harc is teljesen megokolt. És ebben a harcban a küzdő ellenzék sorai közt engem is mindenkor ott fogunk találni.

A város fejlesztését célzó építkezéseket ki ne látna szívesen? A szépséges tervek és remények valóra váltásáért ki ne lelkesednék? Csakhogy itt egy nagy hiba van. Erre a lelkesedésre egy erőteljes „De” adja meg a rímét. Amil meg kell építenünk, (ha akarjuk, ha nem,) azon nem sokat fogunk törpöngeni; de a szükséges (azonban nem nélkülözhetetlen) építkezésektől és befektetésektől, amióta az egymillió költséggel tervezett, hárommillió vízvezetékünknek saját jéggyárukban aszalt jéggel behűtött vízből az első korty a torkunkon akadt, — időtlen-időkre elment a kedvünk. Már én bizony csak azt mondom: akinek darócruhára sem telik, ne hordjon bárszónadrágot.

Tehát Székesfehérvár maradjon továbbra is az a régi, ősi, piszkos város, ami eddig volt? Isten ments! Senkisésem óhajta jobban városunk fejlődését, mint én, aki olyan sok magyar város rohamos átalakulásának szemtanúja voltam, aki most már nemcsak hogy gyökeret vertem Albának a szent ősök vérével öntözött, áldott talajába, de valóssággal behéjazasodtam a tővárosi polgárság nagy családjába. Szívemből óhajtom, hogy a haladás útján mi se küllögjünk leghátul; de ennek a haladásnak költségeit ne az adófizető polgárság hátából ne az legújabb adónemek alakjából hasított szíjak árából fedez-

zük; hanem teremtsünk jövedelmi forrásokat. Mindenekelőtt pedig emeljük az adófizető polgárság teherbíróképességét. Kövessük az alföldi városok példáját. Neveljük gazdáinkat minél okszerűbb, minél eredményesebb gazdálkodásra; segítjük állattenyésztését fellendíteni; tanítsuk meg a kert- és szőlőtulajdonosokat az igazi szőlőművelésre, boltár-kertészetre s gyümölcsstermelésre; támogassuk a kisiparosokat; emeljük a kereskedelem forgalmát; alapítsunk közraktárakat, pince-, gabona-, gyümölcskivitelit s egyéb szövetkezeteket. Akkor lesz pénze a gazdának, az iparosok talpraállanak, a kereskedelem fellendül s az egész polgárság megvagyonosodik. A vagyonos polgárság pedig áldozatkész. Szívesen megszavazunk a város fejlesztésére akár tíz milliót is, csak legyen rá pénzünk.

Dr. Warhanek Ferenc:

A közgyűlés lehetőleg keveset foglalkozzon az országos politikai kérdésekkel, mert városi háztartásunk ziláltsága, ennek rendezése annyira igénybeveszi, vagy legalább is kell, hogy vegye a közgyűlések idejét, hogy orsz. politikai kérdésekkel csak a legelkerülhetlenebb esetekben szabad foglalkozni. Ezt kívánja a városi érdekek és a polgárok érdeke is, akik nem politikailag választottak bennünket, hanem azért, hogy érdekeiket és az összesség érdekét védjük, képviseljük. Főleg a bizalmatlanság vagy nemszállítás annyira közönséges szállítmány lett ma már, hogy annak mi erkölcsi értéke sincs.

Az építkezési terveket eddig csak újságokból ismerem. Általában az a véleményem rólok, hogy amennyiben szükségesek és akár erkölcsileg, akár anyagilag hasznosot hozók, a város tárcájához, illetve szegénységéhez mérten ne sajnáljuk a befektetéseket. Kiemeltem, hogy a városi építkezéseknél főként az elsősorban a hasznosot és szükségességet kell tekinteni, mert sajnos nálunk a szépségtől ma még alig lehet beszélni.

A város fellendítése érdekében legfontosabbnak tartom iparunknak mindentekintben lehető támogatását, kereskedelmünk fejlesztését és ezáltal az ipari és kereskedelmi elemek leköltését. Szükségesnek tartom, hogy vasutpolitikánkkal minél intenzívebben foglalkozzunk, mert a helyes vasutpolitika képezi az előbbi kettőnek éltető elemét. Ennél a kérdésnél nem hagyhatom szó nélkül a mi kiváló vasutasaink jobblétét és méltányos kívánságaik teljesítését, mert ők képezik polgárságunknak egyik leghűségesebb és legtöbb áldozatot hozó részét. Különösen nem szabad elzárkózni kívánságuk elől akkor, mikor ezen kívánság a város fejlesztését is szolgálja és garasos politikának kell neveznünk azt az eljárást, midőn a már várossá fejlődött Bur-telep belterületé nyilvánításától csak azért zárkózunk el, mert a különben szerény anyagi viszonyok között

levő vasutaság az ezzel járó terheket nem képes oly arányban viselni, mint azt némely konzervatív városi politikus kívánja. Egyébként szíveskedjék megírni szerkesztő ur, hogy kívánok a városnak az eddigiekénél boldogabb újveket.

Ringhoffer István és Vágó Lajos:

Nem tartjuk célszerűnek a városi ügyeket, érdekeket, politikai szempontból elbíralni és tárgyalni. A közgyűléseket mindenkor a legtisztább liberalizmus és a demokratikus érzelme vezesse. Csak egy érdeket ismerünk: s ez a polgárság érdeke és akarata, mely kell, hogy az egyes közgyűléseken a bizottsági tagoknak imponáns számában való megjelenésében kifejezésre jusson.

A város ügyeinek tárgyalásánál el kell tűnni minden politikának; egymást megdöntve s egymást támogatva tudunk csak eredményt elérni, s városunk s polgártársaink javára és fejlődésére dolgozni. Hogy ez a kölcsönös támogatás tényleg a polgárság érdekét mozgassa elő, igen üdvösnek és kívánatosnak tartjuk, hogy választó polgártársainkkal mentül bensőbb és szorosabb érintkezésben maradjunk, mit könnyen el lehet érni az által, ha időről időre — 2—3 hónaponként — szükség szerint — összejöveteleket tartunk, a folyamatban lévő ügyek megbeszélése s bizal — eszmecsere végett. Ilyformán nyilván a nézetek, s a sok hozzászólás alapos; megvitatás után legkönnyebben lehet az utat megtalálni, mi a közönségnek, s a polgárság érdekének legjobb.

Igy azután könnyű lesz a városi terbevetett építkezéseiről is helyes ítéletet mondani, mivel a közvélemény fogja megszabni követhető utunkat. Előre már most is kijelenthetjük, hogy ezen építkezéseket — a leendő modern Székesfehérvár alapfeltételei gyanánt — szükségeseknek tartjuk. Mindazonáltal csakis úgy tartjuk ezen építkezéseket megvalósíthatóknak, ha azok által az amagy is agyon-sanyargatott polgárságra elviselhetetlen újabb terhet nem raknak. Az építkezések — illetve beruházások egy része oly természetű, melyekből később a városra hasznos származik, mint pl. a gázgyár, villanygyár megváltása, vagy a közvágóhíd megépítése.

E kérdések megoldása már a város jövedelmének fokozása szempontjából is sürgősen szükséges volna. Rendkívül fontos, hogy új jövedelmi források után nézzünk, mert csakis úgy tudjuk a város közönségének újabb megterhelését elkerülni és a terbevetett beruházásokat és építkezéseket akadálytalanul végrehajtani.

Ugy — s idővel hatalmas jövedelmi forrásnak véljük a határnak gyümölcsfákkal való tereszerü beállítását, mint ahogy az külföldön már mindenütt megvan — hazánkban nemcsak a németlakta vidé-

kek — de Kecskemét városa is ékesen tanuskodna amellett, hogy a közutak — ország- s mező utak széleinél — szántóföldek meszgyeinek győmölcsfákkal való beültetése milyen hatalmas segédforrássá válhatik.

A város fellendítése érdekében sürgősen szükségesnek tartjuk a város szabályozási tervének keresztülvitelét, hogy így vezérnővel adassék, hogy a külterületek hogyan rendezendők, új utak hol s miként nyitandók és építendőek s ily módon a város fejlődése előre megállapított tervszerint irányításra kerül.

A mérnök- és építész-egylet helybeli szakszállya e téren már igen kívánatosan működött, s igen kívánatos volna, ha a megkezdett művét be is fejezné. Ily módon a mult hibáit helyre lehetne hozni, s alig kerülne a városnak pénzébe. A forgalom emelése szempontjából a balatoni vasút — továbbá a gráci forgalom Celdömök-Székesfehérváron át volna irányítandó. De arról is kell gondoskodnunk, hogy a városba érkező idegenek a várost megtekintéssék, s e végből szükséges volna a városi villamos vasút hálózatának kiépítése. Összegezve rövidesen a fentieket, kívánatosnak tartjuk:

- 1) a városi közgyűléseknek való nem gyakori, hanem mindenkor megjelenését;
- 2) választó polgártársainkkal való benső s minél sürűbb érintkezést bizalmas eszmecsere végett;
- 3) a tervbe vett építkezésekkel és beruházásokkal való beható foglalkozást;
- 4) Kecskemét városa mintájára a határnak gyümölcsfákkal való beültetését, a gazdaközönségnek erre való nevelését, hogy a gyümölcsfákkal megszeresse és tudjon velük bánni;
- 5) a város szabályozási tervének megvalósulása és
- 6) idegenforgalmának emelése.

A nyilatkozatokból láthatjuk, hogy az új városatyák ha esetleg más utakon is, de mind egy közös cél felé törekednek, mindegyik a város haladását és a polgárság érdekét tartja szem előtt.

HIREK.

Lapunk mai számának ára 4 fillér.

— **Eljegyzések.** Dr. Potyondy László, a „Stefánia” gyermekkórház és gyermekklinika orvosa, Potyondy Ádám főtanító fia, eljegyezte Kemptner Micikét, Kemptner Ernő kaposi nagybérlő leányát.

Horváth Lajos helybeli zenetanár eljegyezte Tóth Sárkát, néhai Tóth Ferenc neje adonyi anyakönyvezető özvegyének szép és kedves leányát.

Rácz Miklós, a Közgazdasági Bank és Takarékpénztár könyvelője eljegyezte Róth Gabriellát, dr. Róth Jónás ózdi orvos leányát.

— **Karácsony Aicsuton.** Minél több ünnepet tudunk csinálni a szezon hétköznapiságban, annál inkább menyországgá tesszük a földi életet. A jó lélek bármire megy, maga után mindig ünnepet hagy a szívekben. Ilyen jó lélek Klotild kir. hercegnő, kinek megjelenése mindig ünnepszamba jön. Neki egy

vezérszilloga van: a karítás. Egyetlen kielégíthetetlen vágya a jócske lekedet. Karácsonykor nagylelkűsége teljes fényében ragyog fel s ameddig áldott keze elér, örömet kelt a szívekben. Hétfőn maga köré gyűjtővén családjának Aicsuton tartózkodó tagjait, Mária orléáni s Erzsébet kir. hercegnőket, karácsonyfa-hoz szolgáltatta férj, majd női cseleedségét és saját kezűleg adta át nekik adományait s boldog volt, midőn azokat örömtől ragyogó szemekkel bocsáthatta el. Majd kedden a zárda és a fluiskola gyermekei részesültek jótéteményében. A kis Jézus áldás, a szegények és gyermekek imája lesz jutalma Klotild kir. hercegnőnek s áldott jószívű gyermekeinek.

— **A vármegyéről.** Január 7-ikén rendkívüli közgyűlést tart Fejérmegye törvényhatósági bizottsága. Az egyetlen tárgy lesz 10 albizottságnak újra alakítása. A közigazgatási bizottságból kilépnek, de újra megválaszthatók: Csontos Andor, gr. Cziráky Antal, Szávits Miklós, Sárközi Aurél és Szilaha Dénes. A választás azonban alighanem uja kati visz be Sárközi Aurél és Szilaha Dénes helyett.

— **Az új járványkórház.** A városi közegészségügyi bizottság szombaton d. u. ülést tart. Tárgy: az új járványkórház építése.

— **Bravuros lövés.** Vadászterületünk tarolt kukoricásain, hepehupás szántásain itt-ott csak elválté pukkan egy lövés. Rosz esztendő jár Nimród hírcire. A foglyot, fúrjet szörnyen megfélezte az áprilisi fagy, a nyuszikák bundáját lassankint csak a télkabátok báléséből ismerjük. Annál nagyobb szenzációja van annak a vadászserencsének, amely a szélvész gyorsaságával járta be a vadászok buzgó seregét. Kégl József honvédszászados, a helybeli nyulak, foglyok, fúrjet és fácánok retteggett réme tegnap olyan lövést tett, a melyről bátran lárcát írhatna Bársony István. Az Aszalvölgy tájátát barangolta be, amikor a vízvezetékű telep közelében egy gyorsvezetékű nyulacska eszevesztetten kapkodta a bugyogóját. Látszott rajta, hogy még van remélve, mert alig akarta észrevenni a marconva tekintetű százasodot, aki abban a pillanatban lövésre kapta kitűnő fegyverét. Biztosra akarta kapni a tapsifülest s nem sajnálta tőle azt a bizonyos másfélpillanatot, amikor viháncolva, nyafantva egy róka is előtűnt a barázdából. A biztos tekintetű százasod szívet valami édes izzalomban járta át, mikor a másfél pillantás után következő főlpillanattal látta, hogy a szende tapsifüles s rettegett ellenfele a rovás farka vilant egyet, aztán eltűnt a barázdában. Utána! Nem kellett soká vesződni. A tapsifüles utolsó sóhajtott s bucsu pillantása a szívek és vesék mélyéig ható szemrehányó panszt fejezett ki, amiért ifju életét ily kegyellen hirtelenséggel kioltották. A róka még ráért volna bűnbánatot tartani, mert a tizes sörlet tonporán érte s csak a menekülésben akadályozta. Az ifju csirke, foglyok és nyulacska kaladékléltű pusztítója azonban inkább a menekülésben törte volna a fejét, ha a mesteri lövés tönkre nem tette volna az eliramodás lehetőségét. Lemondott az életéről, a különféle pecsényéről, kegyetlen szívű gyilkosának lelkére szántotta apát-

lanná lett nevelten árvának jóvendő sorsát; fogai közt válogatott átkokat vicsovartva, várta a halált, amely csakhamar el is érte.

— **Szegények karácsonya.** Tegnap délelőtt a rendőrfőkapitány hivatalában az Orsónis féle alapítvány kamatait 383 koronát kiosztottak 80 szegény özvegy között, a Töttényi alapítvány 40 K kamatait pedig 10 elagott helybeli iparos kapta.

— **Lugkőldat.** Kötségbaesetten vitte tegnap az édesanyja az egy éves Biró Pistikát a kórházba. Odahaza a kis Jézust várták s ezért az anya takarította a kislakást. A gyermek mellett nem tarthatnak dajkát s így a kis Pista hozzáfért valahogy a lugkőldatos pohárhoz és annak tartalmát megitta. Igaz, hogy az anya magasabb helyre tehetette volna a mérget, hogy a gyermek el ne érje s így őt e tekintetben gondatlanság terheli.

— **Szomorú karácsony.** Egy szegény aszony állított: be tegnap Szigethy testvérek üzletébe s ott egy helybeli urasszony cselédjének mondta magát, aszonya nevére karácsonyi bevásárlásokat eszközölt. Karácsonyára való diszket, cukorkákat és kevés élelmi szert csomagoltatott be és vitt el. Mivel az üzletben gyanus volt a viselkedése, a bemozdott címre elküldtek és megkérdezték, hogy csakugyan rendeltek-e azokat az árukat. A válasz tagadó volt. Valami szegény aszony a gyermekeinek karácsonyfát akart állítani, de pénze nem lehetett, így akart segíteni baján. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Az állami gyermekmenhely karácsonya.** A gyermekmenhely agilis vezetője és a jószívű közönség kedves karácsonyfa-ünnepélyt rendezett a szegény leánygyermek számára kedden délután a Legényegylet dísztermében. Azoknak jutottak a karácsonyi boldogság melegéből egy darabot, akiknek gyermeki boldogság legdrágábbját az édes anyai otthon kell nélkülözniök. Jó emberak nevelik, gondozzák őket, akiknek fáradozását az állam honorálja, s általában elismeréssel kell szólnunk ezekről a szülőhelyeicsokről. Szavaltak, énekeltek, pástorjátékokat rendeztek ezek a kis apróságok, tele voltak örömmel boldogsággal, ragyogó szemekkel néztek a nagy karácsonyfát, s teljesen betelt a boldogságuk, amikor egy kis játékszer, süteményt nyomott a kezükbe az ő buzgó gondozójuk, László Elvira, a helybeli leánygyermek igazgatónője. Az ünnepélyen nagyszámu közönség jelent meg. Ott volt a megyéspüspök is, aki kedves beszédet intézett a publikumhoz. Azért lett a Megváltó is gyermek, mondotta hogy mi is szeressük a gyermekeket, akik az emberiségnek mind egy-egy kincsét képviselik. Mennyivel inkább kell ezeket a gyermekeket szeretni, felkarolni, akiket a sors elhagyatottakká tesz. Maga az állam is törvénnyel gondoskodik az ilyen gyermekekről. Ebben a munkában tehát nekünk is ki kell venni a részünket. Külön kiemelte László Elvira fáradozását, s köszönetet mondott a közönség áldozatkészségért.

— **Építőmesteri vizsga.** Pintér János, a helybeli Keszárner F. és Pintér testvérek építési cég beltagja Budapestben az építőmestereket vizsgáló bizottság előtt a építőmesteri vizsgát kitűnő sikerrel tette le és így építőmesteri oklevelet nyert.

— **A szolgaházai telepítés Kuffler Alfréd tragikus halálával nem maradt-abbá:** sőt duszgaszd atyja a fenmaradt 100 hold földet is le akarja parcellázni a munkászházak tulajdonosai között. Nagyon is realis tervek voltak tehát az álmódónak kiküldött Kuffler Alfréd tervei. Természetesen ő, aki az ő és újlilágot bejárta, más szemmel látta a világot és más tervei voltak a munkásnép szocialis bajainak megszüntetésére, mint amilyen volt a szűk látókörrel bíró falusi nép gondolkodásmódja és mint ahogy ők maguk gondolták a saját ba jaiktól való megszabadulást.

— **Az árvaház karácsonyjára** 180 K készpénzt és több különféle játékot ajándékoztak a város jószívű polgárai. Részletes elszámolást lapunk legközelebbi számában közölünk.

— **Szivason látott vendég.** Jovicza Gábor bodajki 41 éves molnár bement tegnapelőtt az ottani Czermann-féle vendéglőbe. A tartozása összesen 24 fillér lett volna, amit azonban nem tudott kifizetni. Emiatt Rózsa pincér és a mindenés összeveszték vele és úgy megverték, hogy súlyos sérüléseket szenvedett. Behozták a Szent György kórházba.

— **Súlyos baleset.** Pór Péter vízvezeteki gépkészelő felesége nagytekartást végzett. Lámpaizotgatás közben oly szerencsétlenül esett le az asztalról, hogy agrvizikódást szenvedett. Bevitték a kórházba.

— **Földindulás.** Borsalmas szerencsétlenség történt tegnap előtt a baracskai homokbányában, Kis Lajos 12 éves fia a homokbányába ment s magával hivta Tamásovic József 11 éves fiát is. Ez utóbbinak az anyja utánok ment, hogy fiát hazavigye s borzadva látta, hogy későn érkezett, mert a bányepart egy darabon leszakadt s mindkét gyermeket maga alá temette. Ekkor ő oda ment a megindult part alá, hogy a gyerekeken segítsen, de most a part újól leszakadt s őt is eltemette a homok. A két gyermek meghalt, az asszony nagynehezen kivájtta magát a homokból. Neki a bilába törött el, behozták a kórházba.

— **Mindenkét érdekel.** 3 1/2 és 4 méteres darabokban 140 cm széles kosztüm szöveteknek métere 3, 4, 5 korona. — Fekete és kék gyapjú kelmék, trikók, kemgérnök színtartásáért szavatol. — Négy öltöny szövet egy öltönyre — Térdtáskában 9, 12, 15 korona. — Térdtáskában posztrók, nadrág szövetek Szörmeék bálés és gallérokra. — Rudbányai Imre kizárólagos posztókereskedő Nádor-u.

Egyesületi élet.

A Szabad Liceum 56. előadását karácsony másnapján a szokott időben tartja. Az előadás válogatott műsoránál fogva igen sok élvezetet ígér. Az alkalmi beszédet dr. Potyondy Imre szemioaríumi prefektus mondja. Da lesz az előadásnak egy különös érdekessége is. Az előadandó színdarabnak a szerzője ugyanis megígérte, hogy az előadáson nemcsak megjelenik, de esetleg egy rövid előadást is tart. Színekretil Kővy Gyula máramaroszigeti rendőrfogalmazó „Tavaizi Álom” c. háromfelvonásos színműve.

A felsővárosi kath. kör saját helyiségében nagy pástorjátékokat rendez 26-án, 28-án és jan. 1-én. Az előadások mindnyolc napon este 6 órakor kezdődnek.

„OLYMPIA“ mozgófénykép-színház
Budafut. 3.

Karácsony elbűstjén és első ünnepén dec. 24-25-én színre kerül: **KBISZTUS ELETE**, kin-szenvedése és halála színes Pathé-sláger 3 felvonásban. A Jézus-film egyik a színes képek legszebbikének, amit Pathé produkált. Mégrázó színekben vonul el előttünk Mária glóriás alakja, a szűz kironulása Egyiptomtól Názarethe, látjuk Jézus születését, gyermekkorát, az apostolokat és mindinkább megismerjük csodatetteit, bevándorlását, az olajfák hegyén elfogatását, a maga borzalmisságában való kínzását és martír halálát, végül apothooszban feltámadását. A pótképek aktuálisak. Hat pótkép: 1. Karácsonyi tolvajok. 2. Zarándoklás a szentföldön. 3. Szomorú karácsonyi mise. 4. A béko angyal Edison remeke. 5. A rossz lln. 6. Karácsonyi ajándék. Karácsony előestéjén szerdán, (még a kis Jézuska megrékeztek), délután 4 órakor gyermek előadás műsorkelt helyarákkal. Karácsony második ünnepén fényes Asta Nielsen műsor. Színre kerül: A **HATLAN LEÁNY** 3 felvonás s dráma. fényes műsor került. Rezsémmentes képek. Rendes helyárak. Mindkét ünnepén 4 előadás 3, 5, 7, 9 órakor. Hétköznapon az előadás kezdete este 9 órakor. A színház fűtve van.

Mindennemű drogeriai cikket ALBA drogeriában vegyünk.

Kg. Szalon cukorka	156 fillér
1/4 Sárvári teavaj	90 "
1 Prágai sonkanyers	260 "
1 Dió	100 "
1 Balatoni süllő	250 "
1 Jnai ponty	180 "

— Köhögés és rekedtség ellen a legjobb bizonyult szer a dr. Störk-féle komprimált mellpasztilla. Egy doboz ára 50 fillér. Kapható a Magyar Korona gyógyszerüzében. Városházter.

Ha azt akarja, hogy kevés pénzért sok karácsonyi ajándékot vegyen, úgy keresse fel okvetlenül üzletemet, mert női ruhaszövetet, barhétok, vásznat, kötényeket, sálkendőket nálam a legjobbban is legolcsóbban veheti. Deutch Béla, Szent Imre-utca, barátok épülete átellenében.

MESE könyvek, képes-könyvek, ifjúsági iratok, karácsonyi és újévi köszöntők, névjegyek a legolcsóbb árban kaphatók: Kaufmann, Kossut-utca 9.

AZ ALAGUT Kellermann szenzációs regénye 1 K 40 fill. MIKSZÁTH ALMANACH 2 K KINGSZES KALENDÁRIUM 2 K.

Fogak Kovács Dezső fogászati műtermében Székesfehérvár Nádor-utca és Basa-utca sarok. Gebhard-ház. Telefon 332.

HINDER-nél, Városházter 5. sz. kaphatók a legjobb minőségű karácsonyi enckorkák, bombonok, teasütemények. Mákos és diós patkók az ünnepekre már megrendelhetők. — Telefon: 302.

Birki J. utóda **Üllő József** születésében kenyérsütések d. e. 9 órától d. u. 3-ig és süteménykülönlegességek megrendelése elfogadatik.

Sport.
Vivás.

A sport legnemesebb ágát, a vívást az utóbbi időben igen szépen kezdik kultiválni a Székesfehérvári Torna Club körében. Helyes is. A vivás világbajnoksága a magyaroké, kard csapatversenyben is első vagyunk, illő, sőt sportbecsületbevágó dolog, hogy a magyarok a vivás terén megmaradjanak azon az első helyén, ahol ma állanak. Ehhez természetesen szükséges, hogy a vívást hazánkban minél nagyobb mértékben üzzék, fejlesszék. Tehetné ezt a magyar ifjuság annál is inkább, mert a sportnak ez az ága mind között tán a leghálásabb: egyszerre neveli az erőt, ügyességet, önértéket és nint az eredmény bizonyítja, különbséget is van a magyarokban a kardforgatás iránt.

A Sz. T. C. hetenként háromszor, (hétfőn, szerdán és pénteken) tart vívóórát a Felső kereskedelmi iskola tornatermében. Április havában országos vívóverseny lesz Székesfehérvárott s erre az alkalomra készenlődik most lázas buzgalommal a klubnak 20—25 vívója. Az órák alatt szorgalmasan csattog, szikrázik az acélpenge s a kitűnő vívómester **Ferency Pál** rendkívül gondos és szakszerű vezetése mellett rohamosan haladnak előre a vívók. Még a teljesen kezdőkkel is meglepően szép eredményt produkál a közkeveltségnek örvendő vívótanár, kinek magas szakképzettséget tanúsító módszere nem csupán a kardforgatás módját, hanem az esztétikát is folyton szem előtt tartja. Ily vezetés mellett az Sz. T. C. trenirozó vívói igen szép kilátással indulhatnak a székesfehérvári országos vívóverseny küzdelmébe.

SZÍNHÁZ.

Dec. 23.

Kornevillei harangok. Kovásszámú de lelkes közönség volt kedden este a színházban. Ugyilászik mind olyanok mentek el, akik a régi kedves operett gyönyörű zenéjét tudják élvezni. A jó szereplőket

A nagyérdemű közönség tudomására hozom, hogy **Távirda-u. 5. sz.** alatt levő

ér fészabó műhelyemben

elvállalok megrendeléseket, valamint fazon munkákat és azt a legújabb divat szerint elkészítem, úgy hogy a legkényesebb igényeket is kielégítem szolid árak mellett. A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri tisztelettel

ILLÉS JÓZSEF,
férfiszabó.

Csanádi Irmit, Ernyei Auréliát, Kondori, Köhalmi mind meleg ovációkban részesítették, **Csek Ferenc** mellett pedig valóságos ünneptést rendeztek. Igen kellemeslennl hatott a régi kedves darabot jól ismerő közönségre, midőn a várva várt szép metódiát, a harmadik felvonás **Grenisó** dalát egyszerűen kihagyták. Vagy az tán csak a rendes helyárat fizető közönséget illet meg s nem a zónapublikumot???

APRÓHIRDETÉSEK.

Cinias kivételül névjegyeket olcsón és gyorsan készítenek az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Szent István-ter 1. sz.

Pirosalma-utca 6. sz. ház külön 4 szobás ur lakás mellékhelyiségekkel, kerttel és udvarral. Esetleg 4 lóra istállóval és legény-szobával május 1-re kiadó. Bővebbet Csonka-utca 8. sz. Pehakker András kőművesmesternél.

Hírott sertések eladók Felsőkirálysor 51. szám alatt.

Öreghegyi borásznak (6 és uj) 80 filléért árulom. Öt literenként zárt edényben házhoz is szállítom. Weivald Katica, Rác-utca 2.

Szép hajfonatot készítek kihullott hajból már 2

korona 40 filléért, 8 koronáért már edok 70 c. m. hosszú hajfonatot garantált természetes hajból. Divatos turbán 60, krepp (eintag) métere 64 fillér. Kihullott haját vegszék. Arany Nándor fodrász, Haldér 9.

Kossuth-utca 13. szám alatt egy üzlet helyiség rakással és két szobás lakással azonnal kiadó.

Olaj-utca 30-ik számú ház, mely gazdálkodás céljára megfelel — szabadkészből eladó. — Tudakozódni lehet Zámoly-utca 56. szám alatt.

Vincellér keresték 10 oktályos szőlő munkálására.

Zongorahangolót kerese. Cim a kiadó hivatalban.

Seregélyesi-úton egy szoba, konyha, istálló 310 négyzetföldi kerttel, mely gazdálkodásra igen alkalmas, kedvező fizetési feltételekkel azonnal eladó. Tudakozódni Alsókirálysor 9. szám alatt lehet.

Tanulmányokat felvesz Pajorné Fekete Anna, József-utca 8.

Üzletmegnyitás.

Értesítem a n. é. közönséget hogy **Távirda-u. 24. alatt** a mai kor igényeinek teljesen megfelelő **férfiszabó üzletet** nyitottam, melyben a legújabb angol és francia divat szerint dolgozom.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve maradtam n. é. közönségnek mély tisztelettel

Schwalm József,
férfiszabó.

HÁZELADÁS.

Szömörce-utca 6. szám alatt levő ház a hozzátartozó kerttel együtt Székesfehérvárott 1913. évi december hó 31-én d. e. 9 órakor a törvényszék árverési helyiségében önkéntes bíról árverés útján a legtöbbet igényelőknek felvilágosítást ad **DR. LUKÁCS GYULA** ügyvéd Nagy Sándor-u. 1 sz.

Székesfehérvár szab. kir. város.

APOLLO
mozgófénykép-színház

December 25 és 26 lán karácsony ünnepén mindkét nap új szenzációs műsor.

Csütörtökön:

1. Öngyűsága ne lássa meg. (Humoros.)
2. A csavargó karácsonya. (Színű.)
3. **A LEJTŐN.**
5. (Dráma 3 felvonásban.)
6. A Szerelmes levél. (Humoros, a főszerepben Max Linder.)
7. Kilanca (természeti felvétel.)

Péntek

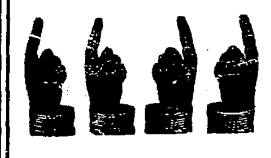
1. Hindu ünnep. (Színes természet után.)
2. A szerelmes. Humoros.
3. **Az őrangyal.**
- 4.
- 5.
6. (Dráma 4 felvonásban.)
7. Pali és a rendőrök. (Színes természet után.)

Az előadások kezdete 3, 5, 7 és 9 órakor.

Jegyfűzetek érvényesek.

HEL YÁRAK: Nagypáholy 7 K, kispáholy 5 K, páholy útes 1 K, Fenntartott hely 80 fill., I. hely 60 fillér, II. hely 40 fillér, III. hely 30 fillér.

Jegyek válthatók Krausz Verona dohányüzletében és az Apolló jegypénztáránál d. e. 10—12-ig és délután 4 órától kezdve.

Cs. és kir. udvari szállító.

SCHNETZER NÁNDOR

Üveg-, porcellán- és
lámpakereskedése, épületüveges

Székesfehérvár
üzlethelyiségének

magnagyobbítása és
teljes

átalakítása
folytán

nagyszabású
kiárusítást
rendez.

Szolid, — minden tárgyon
látható és nem ez alkalom-
ra megirt — szabott árai-
ból, készpénz fizetés mellett

25 %

engedmény nyújt
a következő áruknál:

Üveg, porcellán és fém
dísztárgyak.

Ebédlő, thea, kávé mosdó,
ozsonna és likőr készle-
tek.

Virágtartók, pálma, csere-
pek. Képványok.

Petroleum asztali és tégő
lámpák.

Színes thea, kávé és moc-
ca csészék.

Ezen kiárusítással
nem nagyhangu
reklámot kíván a
cég szerezni, de
komolyan tulhal-
mozott aruraktá-
rat akarja csök-
kenteneni, az áruk
átrakásával járó
dolog és törés ki-
kerülését elérni.

Az átalakítás alatt
a jelenlegi helyi-
ség melletti Sző-
gyény Marich-u.
3. szám alatti szűk
helyiségbe költö-
zött a detail üzlet.

MIT VEGYEK karácsonyra? Keresse fel a kizárólagos CUKORKA ÁRUHÁZAT

Nagy Sándor-utca. Ott feltalálja.

TELEFON 144.

AKAR-E

Pénzt

megtakarítani, ha igen, tekintse
meg **MIKÓ NŐVÉREK** kész-
női és gyermekruha áruházát a
Szőgyényi-Marich utcában, hol a

NAGY KARÁCSONYI VÁSÁR

alkalmával, mélyen leszállított árakban haphatók női bluzok és alj-k,
továbbá gyermekruhák a legjobb szintartó keimekből, ugy szintén
sifon gloth és barhet alszozoknyák nagy választékban.

Férfi karton ing	K 150	Gyermekkötény vászon	K 70
zefir ing	K 210	prima minőség gloth	K 110
sifon ing	K 3—	színes lüszter	K 100
alsónadrág	K 110	Gyermek keresztelő garnitúra	K 130
harisnya 6 pár	K 180 és feljebb	Gyermek pólva vánkös	K 250
Női fél festőkötény	K 80	Nyakkendők	45 fillértől
ichér molykötény	K 80	Gallérok	30 fillértől
gloth izlésesen díszítve	K 180	Kézeltök sifon és kaucok	K 50

Női reform festő kötény 150 K, gloth 250 K, lüszter 3— K.

Hímzett női ing 170 K, fűző-védő —90 K, vállkendő 240 K.

Az itt felsorolt árukon kívül raktáron tartunk mindenemű rőfös
és rövidáru cikkeket a legolcsóbb árban

Tisztelettel

Mikó Nővérek.

Nagy választék férfi, női és gyermek trikókban

Veszprémi kiállításon 1904.

Éremmel kitüntetve!

Pécsi országos kiállításon 1907.

Zongorák!

PIANINOK! — HARMONIUMOK!

A leghíresebb bécsi gyárosoktól:
EHRBAR, FÖRSTER, STINGL,
HOFMANN és CSERNY, stb.

Állandóan nagyraktáron vannak bármilyen

HANGSZEREK,

részletre és bárbe is kaphatók legolcsóbb árak
mellett.

Zongorák	600 K-tól feljebb
Pianinók	450
Harmóniumok	70
Cimbalmok	70
Cimbalmok pedállal	130

10 évi jótállással.

javítások és hangolások a leg-
juttányosabbban eszközöltnék.

HEIN MÄRTON

Dunántul legnagyobb mű-
hangszerkészítő telepe.

Kossuth-u. 2. és Simor-u. 37.

Szigoruan szabott szolitt arak.

Szigoruan szolid szabo t. arak.

TELEFON 340.

ÜZLET- ÁTHELYEZÉS

Van szerencsénk a m. t. kö-
zönséget értesíteni, hogy eddigi
szükne bizonyult üzletünket

Kossuth-u. 9.

a volt Szigényi-féle fényképész-
helyére helyeztük át. Üzlet-
helyiségünk a jelenleginél tá-
gasabb és megfelelőbb, így azon
kellemes helyzetbe jutottunk,
hogy azt minden igényeknek
megfelelően rendezhettük be.

Szolgálhatunk

Naponta érkező Prágai
felszeltek, mindenkor friss
Pélmonostori és olcsóbb jó
minőségű Tea-vajjal. Min-
dennemű déli és egyébb
friss gyümölcsökkel. Saj-
tokból és conservékből
nagy választék. Különféle
zamatos teák. Angol ru-
mok, francia és magyar
Kostelin tea sütemények.
Sponyol borok, u. m. Ma-
laga, Sheri-madera és ma-
gyar Szomorodni fehér bor.
Karácsonyi cukorkákból és
diszkekből nagy választék.
Minden pénteken friss Ba-
latoni süllő és fogas, ugy-
szintén Dunai élő ponty
:: kapható. ::

Naponta friss vadak érkeznek.

Felvágottak — halak —
Sandvicsek és Gardinettok
izléses készítését elvál-
jaljuk.

Vidéki megrendelések
gyorsan és pontosan
eszközöltetnek.

ELSŐRENDÜ
fűszerárak!

Midőn üzletünk áthelyezését
a n. é. közönség tudomására
hoztuk — kérjük továbbra is
teljes bizalmukat és jóakaratu
támogatásukat.

Tisztelettel

GEBAUER testvérek.

TELEFON 340.

Nagy karácsonyi vásár

KIZÁRÓLAGOS OLCSÓ ÜZLET!

Valamennyi árukat az eddigi olcsó árainnál is meglepően **sokkal olcsóbban** ajánlom fel a

karácsonyi vásár

alkalmával nagyrebecsült vevőimnek.

Itt felsorolt néhány sorozat csupán fogalmat adnak olcsóságaimról.

Divatbarhet szép színekben 44 fill. mtr.
Szintartó barchet nagyválasztékban 40 fill. mtr.
Tenisz barhet 35 " "
Mosó kreton jó minőség 36 " "
Festő kreton 38 " "
Mosó delin 40 " "
Franczi delin 90 " "
120 széles ruhakelme szép színekben 80 fill. mtr.
120 széles divatkelme nagyválasztékban K 1-20 mtr.
140 széles angol kelme " 2-10 "
Színes bársonyok K 1 38 "

Színes férfi ing tartós zefirből 1 K 80 fill.
Fehér férfi ing jó siffonból 1 K 80 fill.
Női ing himzett vagy dúsan szegélyezve 1 K 80 fill.
Gyermekruhácska szintartó barchetből 1-3 évesig 1 K 80 fill.
Reformkötények 1 K 80 fill.
Férfi alsónadrág prima köpperből 1 K 80 fill.
Zsebkendő fehér vagy színes szélű tucetja 1 K 80 fill.
Férfi harisnya szép színekben 6 drb. 1 K 80 fill.
Damast abrosz 1 K 80 fill.
Lepedő szegve 1 K 80 fill.
Damast törülköző 3 darab 1 K 80 fill.

DEUTSCH BÉLA - SZENT IMRE-UTCA.

Barátok épülete átellenében.

ELVEM KIS HASZON NAGY FORGALOM.

Márton Károly

kárpitos, díszítő és paplankészítő. — Székesfehérvár, Háltér 17.

Ha csakugyan jól és mégis aránylag olcsón akar bármilyen e szakmába végő munkához jutni, vagy ilyen cikkekre van szüksége, tegyen egy kísérletet és meg fog győződni arról, hogy mérsékelt árban is lehet kifogástalan tartós árut készíteni. Elvállalok bármilyen szakmába vágó új munkákat, ugyyszintén átdolgozásokat házon kívül is.

Tisztelettel

Márton Károly.

A LEGJOBB PAPAN.

MAGYAR KIRÁLY szálloda

étterem és kávéház teljesen átalakítva és berendezve áll a nagyérdemű helybeli és vidéki közönség rendelkezésére.

Elsőrendű konyha. Figyelmes kiszolgálás.
Tiszta és jutányos szobák.

Különös súlyt fektetek konyhámra. Állandóan — csopaki és öreghegyi borok.

A fővárosban elsőrendű üzletemben éveken át szerzett tapasztalatomat óhajtom itt is érvényesíteni, hogy vendégeim legkényesebb ízléseinek is megfeleljek. A nagyérdemű közönség támogatását kérve maradtam tisztelettel

Kaszás Lajos

— szállodatulajdonos és vendéglős. —

Estönkint elsőrendű zene.

SZÉKESFEHÉRVÁRI KERESKEDELMI BANK

Székesfehérvár, Nádor-utca

— TELEFON 12. —

ELFOGAD:

Betéteket takarékpénztári könyvre vagy folyószámlára.

A kamatadót az intézet fizeti.

Elvállal mindennemű tőzsdei megbízásokat a legjutányosabb feltételek mellett. Bel- és külföldre szóló utalványok vagy hitellevelek kiállítása a napi árfolyam szerint.

Az intézet új székházában tűz- és betörésmentes PÁNCÉLSZOBA (tresort) áll a legjutányosabb feltételek mellett a t. közönség rendelkezésére.

FIGYELEM! FIGYELEM!

Nagy karácsonyi vásár.

Figyelmet érdemel, hogy az alant felsorolt árain versenyen kivüliek.

Árleszállításom alkalmával nem kiselejtett árukat hozok forgalomba, hanem tiszta, hibátlan jó minőségűeket.

Ezen rendkívül leszállított árait, december hó 1-től december hó 31-ig tartom.

Használja fel az alkalmat, mert saját érdeke, hogy olcsó pénzen, jó áruhoz jusson.

ÁRAK:

Szövet 120 cm. széles	1.10 K minden színben
Kostüm kelme 140	2.30 „
Francia delainek	96 fillér
Pargetok	48 „-től kezdve
Csipke függöny métere	76 „
vál kendők	2.50 „
Tüll zsálók	2.20 „ drbja volt á 5 korona.

A n. é. közönség szíves támogatását kéri
kiváló tisztelettel

KÖVESDI MIKSA Nádor-u

Óriási választék MINDENMŰ SZÖRMEGARNITURÁKBÓL

a legfinomabb kivitelig.

Legolcsóbb áráért kapható

KOVÁTS ANTAL

uri és női divatárnházában.

ELVEM SZOLID

VIDA ELEK

Elsőrangú kárpitosüzlete. Székesfehérvár Megyeházépület.

KÉSZIT. Bőrbutorokat speciális módszer szerint, salon, uri, ebédő stb. szobák kárpitozott butorait, mindennemű díszítéseket, szálodák és villák berendezéseit. Szoba tapétázások, linoleum lerakások, valamint minden e szakmába vágó munkákat kiváló gondnal, teljes felelősséggel!

Sezlonok, ruganyos ágybetétek, lószőr vagy afrik matracok, roletták, nagyobb mennyiségben külön árszabás szerint

Raktáron tartok gyönyörű művész vászonfüggönyöket, (19 koronától kezdve), párnákat, Brisse-bisse-eket, rézrudak, rézvitragon rudakat stb.

Ausztria és Magyarországon szabadalmazott és ezüst éremmel kitüntetett „VIDA” ágykarosszékek állandóan raktáron!

Teljes tisztelettel

VIDA ELEK,
kárpitos és díszítő.

ELVEM SZOLID!

SZÉKESFEHÉRVÁRI KERESZTÉNY FOGYASZTÁSI SZÖVETKEZET

ELSŐREN DŰ

FÜSZER ÉS CSEMEGE KERESKEDÉS.

Pontos és figyelmes kiszolgálás.

Kitűnő asztali Ó-BOR palackokban
kimérve 1 liter 1 korona 12 fillér.

TELEFON: 210.

Arul mintaszertlek.

Arul mintaszertlek.

Székesfehérvári Takarékpénztár.

ALAPITTATOTT 1843-BAN.

Elnök: gr. Cziráky Antal. Alelnök: Diebolla György.

Vezérigazgató: Kaltenecker Márton.

BETÉT 12 MILLIÓ KORONA.

Üzlet ágai:

Elfogad pénzt folyószámlán, vagy könyvecskében való kamatozásra.

Kölcsönöket nyújt értékpapir fedezet mellett, vagy betáblázásra (amortizáció).

Elfogad megbízásokat értékpapir vétele vagy eladására.

Leszámitol és visszleszámitol váltókat a legelőnyösebb kamatláb mellett.

Bérbead tűz- és betörésmentes szekrényeket, csak a nyári hónapokra is. (Safe deposit.)

ELITE kávéház

A székesfehérvári uri
közönség legkedvesebb
találkozó helye.

Minden este elsőrendű cigányzene.

Kül- és belföldi lapok
illusztrált folyóiratok.
Kitünő ételek és italok.

A n. é. közönség szíves
pártfogását kéri:

Kiváló tisztelettel:

VÁRADI és MESSINGER
tulajdonosok:

Közgazdasági Bank

és

Takarékpénztár R. T.

Telefon sz. 108. SZÉKESFEHÉRVÁR Telefon sz. 108.

Giri-számla az Osztrák Magyar Banknál.

Elfogad betéteket

5

kamatolás mellett és a tőkeamat adót az
intézet sajátjából fizeti. — Leszámitol váltó-
kat, nyit számlaköveteléseket és külföldi
utalványokat. — Folyósít jelzálogkölcsönöket.
Engedélyez törlesztéskölcsönt 10—65 év alatt
való törlesztésre. Előleget ad értékpapírokra
és árukra.

Kézi zálogosztály Rózsa-utca 5. szám.

Kölcsönöket ad arany ezüst tárgyakra s egyéb ingóságokra.

A Trieszti Általános Biztosító Társaság
(Assicurazioni Generali) főigénynöksége

elvállal mindennemű biztosítást a legolcsóbb
díjfeltételek mellett

Székesfehérvári Butorkészítő Iparosok
Árucsarnok Szövetkezete.

Székesfehérvár, Kossuth-u. 10.

mint az O. K. H. tagja.

BUTOROK

Művészek által tervezett,
tagjaink által készített butorok
minden társadalmi osztály részére.

Gondos kiszolgálás! Szabott árak.

Telefon: 258.

HASZNÁLJON ROSALIN

fogszappant,

ha azt akarja, hogy fogai hó-
:: fehérek és épek legyenek. ::

KAPHATÓ:

STEINER BÉLA drogériájában Kossuth-u. 7.

— Egy tegely ára 1 korona —

VILAGATLASZ:

szerkesztik Kogutowicz
Károly dr. és Látke Aurél
dr. 130 térképleapon 100
76. és 220 mellékterkép. Névjegyzéke több mint 130.000 hely-
nevet, a 16. füzet mindegyike pedig 8-8 térképlepőt tartalmaz.
— Megjelenik havonta.

Karácsonyra már a 9-ik füzet is kapható, ami díszes gyűjtő-
tokban alkalmas értékes ajándék. Ára 34.—kor.
Az egész mű ára füzetekben 50.—
Az egész mű ára félbörbe kötve 60.—
A díszes gyűjtők (a füzetekhez) 10.—

Havi részletfizetésre is kapható. — Bővebbet a könyv-
kereskedők, vagy a kiadó ::

MAGYAR FÖLDRAJZ INTÉZET R. T.
Budapest V. Rudolf-tér.

— Kérjen mintatérképet és prospektust. —

Szenzációs Olcsóság!

Ezen árak csak

1914. január hó 1-ig.

12 vizes pohár	K 1:20
12 boros pohár	K —96
finom karlsbadi teás	
csészék párja	K —44
porcelán tányér	K —25
Ebédlő készlet fi- nom karlsbadi	
arany széttel	K 13:50
Függőlámpa	K 6:50
Álló asztali lámpa	
ernyővel vagy	
golyóval	K 1:30
Wolfram égők	K 1:60

Frankl Lipót

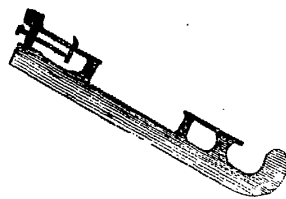
Nádor-utca. Telefon 47.

KARÁCSONYI és UJÉVI

AJÁNDÉKUL VAGYEN

KNAZOVITZKY ELEMÉR

vaskereskedésében, Nádor-utca

1 pár korcsolyát

vagy egy doboz igen szép kivitelű

! lombfűrész szerszámot. !

Tisztelettel tudatom, a n. é.
közönséggel, hogy Székesfe-
hérváron (Nádor-utca) az
Általános Bank mellett a
modern igényeknek megfelelő

**fűszer, csemege,
déli gyümölcs és gyar-
matáru kereskedésemet
a hét folyamán megnyitóm.**

Sok évi tapasztalatom révén
azon kellemes helyzetben va-
gyok hogy üzemetben a leg-
kiválóbb minőségű és teljesen
friss árukat tartok készletben.

Üzletemben állandóan kap-
hatók a legfinomabb és leg-
nagyobb választékú külön-
legességek, felvágottak, ha-
lak, sajtok, cukorkák, déli-
gyümölcsök, teakülönle-
gességek, borok, likőrök,
— cognacok.

A n. é. közönség szíves
támogatását kéri

kiváló tisztelettel

FINTA IMRE.

HAJMUNKÁK

készen haphatók, valamint megrendelésre
legszebb kivitelben jutányos áron készülnek

SIMON LAJOS

fodrászüzletében, Kossuth-utca II.

Hajvizek, parfümek és mindennemű
pipere cikkek kaphatók.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri
tisztelettel

SIMON LAJOS,
fodrász.

KARÁCSONYI és UJÉVI AJÁNDÉKOK

— egyedüli olcsó bevásárlási helye —

BORICS LAJOS

:: MARADÉK ÁRUHÁZA ::

— NÁDOR-UTCA 17 szám —

Kostüm kelme ajándékok, blúz kelme és crepon
különlegességek.

:: Állandó maradék vásár ::

40% ármegetakarítás.

Cégem egész éven occássio vásárt tart.

KARÁCSONY.

Karácsonyestén.

*De nagyon szeretném ha Karácsonyeste
Sűrűn hullna a hó és mindent belepne,
A fekete földet fehérre festené,
Ünnepi szőnyeggel, ha felteritené.*

*Mindig is úgy vártam a karácsonyestét:
Hópelyhek hirdessék kis Jézuska jöttét,
Csilingeljen a szán odakünn az utcán,
Jégcsapok csüngjenek, házunk kicsiny kutján.*

*Ilyenkor nagyon szép, kedves a karácsony
Városon, falun, pusztai tanyákon.
Még az országutat járó vándorlegény
Legszebb ünnepünket az is érzi szegény.*

*Fekete sár helyett fehér hóban gázol
Szeretetét is kap övétől távol,
Csipős szélvóvástól kipirult orcáját
Röpködő hópelyhek ölelik, csókolják.*

*Karácsonyfával van az útszél kirakva
Arany, ezüst helyett friss hó csillog rajta,
Apró gyertyák helyett csillagok ragyognak
Dicsőség érette a Mindenhatónak.*

*És a vándor szíve lassan felmelegszik
Könnyebb lesz az útja most már valameddig,
Ohajtott jobb jövő szép reménységére
Biztató fényt vetit kétsége útjára.*

Karácsonykor a sajtó.

A sok ezer ujság, amely napokint és hetenkint elárasztja az országot, ma, a keresztény világ legkedvesebb ünnepén, a szent karácsony napján ünnepi díszítést ölt. Ötszörösen, tizszeresen meg bővülve hallik a kezünkbe, hogy a nagy misztériumnak tedeumozását olvasuk belőle.

Karácsony ünnepén az ország összes sajtóorganuma, mindössze tán három-négyet kivéve, egyszerre keresztény lesz, oly szépen, magasztalva, ír a Megváltó születéséről, hogy hamarjában azt kellene hinnünk, hiszen ezt a hatalmas világot formáló, mindent irányító és kormányzó félelmetes ujsághadsereg a mienk, a keresztény világé, hiszen valósággal egyik a másikkal vetedik, hogy a szívnek hurjai minél édesebb, minél bensőségebb, minél keresztényibb, minél mondjuk katolikusabb dallamokat csaljanak ki a mély, igaz vallásossággal telített lélekből.

Karácsony ünnepén a magyar sajtó a betlehemi pász-

torokkal leborul a jászol előtt, amelyben a világ Megváltója fekszik, ajándékképpen kiönti szeretetét, hitét. Aki csak ezen a nagy napon venné a kezébe az ujságot és a karácsonyi tedeum után itélné meg vallási felfogását az ujságnak, könnyen abba a tévedésbe eshetné, hogy tán a legantikrisztianabb gyűlölettől nap-nap után gunyos piszkot hányó, immoralitásában kéjelgő és fetregő ujságpapírost tartaná a legméltóbbnak arra, hogy más-
kor is a kezébe vegye.

Mert bizony sajnos, nálunk a sajtó legnagyobb része csak karácsonykor keresztény. A progresszív — szabadkőműves kézben levő óriási sajtóterő babonának, butaságnak, nevetség dőreségnek, az emberi haladás, kultúra és boldogság kerékkötőjének, középkori sötétség terjesztőjének tartja azt, amit karácsonykor ünnepel, tisztel és imád. Amit ma felmagasztal, azt máskor festékes betűjével bepiszkítja, lemosolyogja, kigunyolja, sárba tiporja agyaraival nardossa, mert minden lelket mentesíteni iparkodik a hitnek komédiájától.

De karácsonykor szenteltvi-

zes a tolla, imádságos a piszkos szája, elmondja azt, amit valamikor ártatlan lelkébe belcsepegtettek, vagy ha még az sem történt meg vele, azt, amit a keresztényektől elesett.

A kis Jézusról ír a tolla, bensejében pedig még akkor is káromolja. Erőszakot követ el önmagán, hazug pennájával a „legnagyobb dőreségnek” mutat be ünnepi áldozatot, hogy megtévesszen, mert így még jobban lehet az emberek lelkét megmételtyezni. a hitét elrabolni.

Egy évi káromkodását, erkölcsatlenségét, hazugságát, istentelenségét és minden förtelmét akarja a karácsony magasztalásával az emberek lelkébe beleönteni. hogy azok az előttük legnagyobb világcsalásnak, a karácsonyi nagy titok szinlelt ünneplésének láttára úgy gondolkozzanak, hiszen ez az ujság mégsem olyan rossz, istentelen, mert ma szépen ír, imádságos cikkel vezet be a sok ünnepi oldalszámát.

És bizony hányan megtévelyednek ennek a nagy képmutatásnak a láttára s engedik tovább rombolni lelkük legszen-
tebbjét, a hitüket.

Persze a szintén erkölcsatlenszerű üzleti szellem is ezt sugálja nekik ilyenkor, a telhetetlen pénzvágy, is nagy szerepet játszik a karácsonyi hozsannájukban.

Egynéhány ujság azonban mégis akad, amely még ma is káromkodik, mert ezek olvasóinak karácsonykor is az kell. Most tájékoznak a legnagyobb dühtől, most öntik lelkük legpiszkosabb szennyjét, hogy mindent megfertőzzön, ami csak közelükbe jut.

De ezek legalább következetesek, mert mindennap káromkodnak és nem farizeuskodnak a szeretet ünnepén.

Mikor jön el már az idő, a midőn a vallásgyűlölők hitetlen, erkölcsatlenségben vágkáló ujságok karácsonyi alakoskodása nem fogja megtevésztetni az embereket, hanem tisztán látnak és elvetik maguktól azt az ujságot, amely az ő filléreikre támaszkodva a nem karácsonyi napokon lelkük legszentebb meggyőződését iparkodja aláásní és kiölni.

Baranyay Lajos.

Mit hoz a Jézuska?

Anyácskám, édes jó anyácskám, aztán hozzánk is eljön a Jézuska? Hisz oly jó, engedelmes vagyok, s a tanító ur azt mondta, hogy a jó gyermekeknek sok mindentélét hoz a Jézuska.

— Hogyne, aranyos gyermekem, hoz neked is, bizonynal hoz: aranyhaju babát, szép könyvet, sok-sok mindentélét csak légy jó, engedelmes ezután is.

És Malomvárynő egy könyvét morzsolt szét, mit a mult idők fájos emléke sajtolt ki szemből. Boldog Isten! mily másnak gondolt ő mindent. Boldogságra, szeretetre vágyódott s oly szépen kiszinezte a jövőt, ihog boldogan, édesen, ábrándozott nem egyszer róla. És most! oly kínos, oly fájd emlékezi a multra, nézni a jelent megéppelt boldogsággal, sok szenvedéssel, mely teherként nehezül lelkére. És mégis élnie kell. Ezt sugja anyai szíve, hogy az árva, szive kincset kintól és kétségbeeséstől megmentse.

— Jól van, menjete, de hozzámsóha vissza ne térjete, szólt Kőhalmi, midőn uri portájáról kirobogott a kocsi melyen a szülők egyetlen öröme, személynét vitte magával a férj. Malomváry sutogó-szavakkal ölelte magához nejét, ki szülői áldás nélkül távozott ama nagyobb érzés által hajtvva, mely őt a bálványozott lényhez, most már férjéhez köti.

— Légy nyugodt édesem — szólt vigasztalva a férj. — A szülők haragja idővel szűnik s mi addig is kárpótlást találunk ama kiolthatatlan szerelemben, mely él-tünk napjait beragyogja.

És a nő gyengéden simult férjéhez s háborgó szíve csendesült. Titokban áldást kért szülőire, kik szerinte mérhetlen boldogságnak állottak útjában s a mindent elfeleldhető jövőben bizott.

Midőn Malomváry ifju nejét kastélyába vezette s annak pompás berendezését mutatta a gondos figyelemmel elrendezett családi szentély nézésekor hálásan pillantott férjére és féledni látszott mindent . . . mindent.

Nem volt boldogabb pár a Malomváry párnál. A férj lekötélő figyelve, a nő hűsége és odaadó szerelme közmondásossá vált. Az irigyek hasztalan igyekeztek csak némi kis foltot is felfedezni családi életük egén; tiszta volt az, mint a nap és hozzáférhetlen. A család öröme igazán teljes akkor lett, midőn az ég egy rózsapiros arcu pici kis lányul ajándékozta meg őket. Az apa örült leírhatatlanul. Ezer figyelemmel halmozta el nejét, csókózással árasztta el gyermekét. Az apa sziv pedig feldobogott s kárpótolva érezte magát az összes szüvészekért.

Malomváry a családi eseményt ünneppé varázsolta s vidám társaság üdvözölte a boldog férjet.

— Eljér az újszülött! Szólt a vendégkoszorú egyik tagja s remek szavak kíséretében kért boldogságot az újszülöttre.

— Eljén a szép asszony! kiáltozt neje egykori udvarlója Sárossy s egyet csettentve nyult poharához.

Az ily alakban elmondott szavak Malomváry szívében féltékenységet keltek, s fölindulását visszafojtani nem volt képes.

— Igen, barátom, éljen, de kis családomból származik.

— Már pedig boldogságtokból én is részt veszek.

— Hogy-hogy? Kérek magyarázatot.

— És ha nem adok?

— Nagyon sajnálnám.

— Ugy kijelentem, hogy megjegyzésekre jogom van.

— Nem értelek.

— Mindjárt megérted. Ezzel föl-kelt és előidézé a családi tragédiák egyikét, mely mindent szétrombol és eltemet. Vette kalapját s a mel-lékterem ajtaját fölnyitva, meggon-dolatlanul kiáltá: Isten veled Ró-zsikám!

Amit az irigység előidézni nem tudott, előidézé a boszu. Az egy-kor visszautasított udvarló ily mó-don vett galád elégtételt. Az el-dobott szó égő parázként égé a férj szívet, ki szó, beszéd nélkül, pusztán a gyanura adva utasítá ki nejét oly durván és szeretetlenül, mely egy teljesen elvetemített irá-nyában sem indokolt.

— De édesem — szólt neje — hisz én semmit sem értek. Kérek adj magyarázatot. Istenem, mondó mi történt?

— Pusztuljon innen és ne al-kalmatlanokdjék. Menjen csábítója után. Ez utolsó szavam.

Az asszony ennyi méltatlanságra megtántorodott, majd magára ölt-vén ruháját, betegesen távozott, nem okolván senkit és semmit. Magá-hoz ölelte gyermekét, ment ki a sötétbe, maga sem tudta, hova. És e nagy szerencsétlenségében eszé-be jutott édes anyjának jóakaró intése, atyjának tanácsa. . . de hiába . . . menj, fuss szegény sziv bánattal és bizál a jövőben — gyermekedért.

— Anyácskám, édes jó anyácskám, ugy-e eljön a Jézuska és hoz nekem valamit? Oh be szeretnék babát, játékokat . . . Malomvárynő némán bólintott és igért mindent, habár szíve majd megrepedt. Négy éve viseli szenvedésének keresztjét. A jóléthez szokott asszony nem riad vissza a durva munkától sem, csakhogy szíve gyermekét jólétben tudja. Szíve az fájhat, de leány-kája boldogságából mi se hiányoz-zék. Fölkel, szegényes szobájának kts zugából előhoz egy karácsony-fát, hogy kis leányának örömet szerezzen. Oh milyen örömmel tenné, ha az a másik . . . ha férje is itt volna, s ők ketten örvendez-nének és néznék gyermekük örö-mét. De így! A gyertyákat remegő kézzel gyújtja meg, elrendez mindent s egy kicsi csendővel ad jelt, melyre befut kis Rózsikája, a meg-lepéstől szóhoz sem jut, csak tapsol, örül, anyjának ölebe sza-lad s úgy örülnek mind a ketten: anya és gyermeke.

— Asszonyom! — szólt be a háziúr — egy ur keresi önt.

— Egy úr? Tessék!

Magas, középkori férfi jelent meg az ajtó küszöbén és bánato-san néz a kedves csoportra.

— Elloagnak? szólt remegő hangon az érkezett.

Egy örömsikoltás és Malomvárynő jeje keblére borul. A sziv érzi, mint foszik szét a szenvedés fátyola, mint váltja föl azt a rég nélkülözött öröm.

— Rózsikám megbocsátás?

Ez némán néz férjére és szeméiből nem szemrehányás, hanem

őszinte megtérést olvas. Kis leányhoz szalad, megfogja kezét és szíve örömevel szó.

— Látdod kis leányom, mivel jó és engedelmes voltál, a kis Jézuska szép ajándékokat hozott és nem fogja elvenni tőlünk az a csunya bubus.

Malomváry karjára füzte övét és hosszasan elnézi őket, mintha kárpótolni akarná az elvesztett időt.

— Ugy-e apuskám — szólt Ró-zsika — most már maga is fog mamának segíteni? Szegény kis anyuska mindig sírt és én nem segíthettem neki.

— Bizonynal leánykám. Majd én is segítetek, ha megengedi a mama.

Férj és feleség egymásra néztek. Szemükből az engesztelődés és megbocsátás fénye sugárzott. Mind a hárman odamennék a karácsonyfához és beszélnek sokat-sokat a kis Jézuska jószágáról. És míg ők a viszontlátás örömeit élvezik, fölhangzik könn a gyermekek éneke:

„Dicsőség a magasságban Istennek és békeesség a földön a jó-akaratu embereknek.“

Csúthi.

Öcsém eljegyzésére hivat.

Szokatlan őszinteség volt szavaiban: Meguntam már. A zsurok, kávéházak nem nyujtanak elég örömet, pedig valamikor igazán jóléreztem ott magam. Szobámban nem tudom magam fölhalálni: annyira rideg, hogy futok belőle. Meleget szeretnék vagyis szeretetet, de itthon, nem könn. Nem kellene formákban mozgó emberek. Szeretnék valakit, akin látom, hogy az én érdekemet sajátjának tartja és akinek érdeke az én érde-ke, aki hozzám hajol, akinek én érték vagyok, mert szeret, aki nemcsak mulat velem, hanem együttérez, él és küzd velem. Szeretnék ily szeretetet és egybeolvadást, állandó együttlételemet és szerettel meleg fészekben, mely az enyém. Nagyon szeretem Micit. Megnősülök.

Igy beszélt. Olyan volt, mint aki nagyon megelégette a garzonéletet és sokat vár a jövőtől. Annyira igazán szívből mondott mindent, hogy egészen elfelejttem, hogy sablonos szavakat mond; úgy tűnt fel előtem, mint aki egész multját szegényesnek tartja.

Mi Micivel nagyon boldogok leszünk, — folytatta — ketten együtt csendben. És beszélt Miciről, beszélt nagy melegséggel és becsüléssel: sokat, mindent vár tőle, mert neki semmije sincs.

Csend lett. En hallgattam. E-szembe jutott egyik régi sétatánk. A budai hegyekben történt, ott, a hol a Jánoshegy a Pozsonyhegy-gyel találkozik elég poetikus völgy-katlant alkot. Itt sétáltunk koratavaszi délutánon. Öcsém nagyon boldog volt garzonszobájában va-gyis inkább tánc-zsur-kávéházi mu-ltsági közepette. Szerettem volna visszatarítani: hosszan beszélget-tünk e témáról. Hiába. Így volt akkor. S most? Ugy látszik, Mi-cinek kellett jönni. De nem szót-tam neki semmit, nem zavartam a multak emlékeivel boldog remé-nyeit. Érdekes: úgy érzi, hogy semmije sincs, mióta pénze, állása van.

Öcsém fel és alá kezdett sétálni szobámban. Alólíróasztalom felett levő kis képét sokáig nézte. Ced-delström, bajor festő „Ave Maria“ c. képének kicsiny, alig pár koronás; de kifejező másolata: apaca a zárda nyílt folyosóján állva Ave Maria-t hegedül. Arcán elmélyedő áhítat ömlik el. Látszik rajta hogy mig keze a melodiat játssza, lelke az Ave Maria-t imádkozza. Öcsém nézte: Istenem s e nő boldog és megelegetett itt — mily csend és nyugalom van az arcán! Igen, feleltem, a nyugalom az apaca arcán nem a festő képzelete; ez egy külön világ, az istenszeretet világa — az üres fészeknek is van melege.

Öcsém nem mérlegelt eléggé ezen szavaimat, újra Micire csapott át. Elutazott.

Azóta többször gondolkodtam a rajta észlelhető változásról, és re-flexszerű szavairól: Micitől várom.

I. Az otthon melegét megterem-teni, azt szeretettel kibélelni, fér-jével együtt érezni, figyelmes ra-gaskodással körülvenni, ez a nő hivatása a családban. Régi mondás: „Igaz mondás: a férfi az erő, a nő a lélek a családban. En még hozzátesszem szt. Pál szavait: „A lélek gyümölcsei pedig a sze-retet, öröm, békeesség, türelem, ke-gyesség, jószág, hosszútartás, sze-lídség, hit, szerénység, megtartó-ztatás, és tisztaság.“ Ezek a női lé-lek érzései, ezt hozza a családba. Nem tudom, ki hoz többet: a férfi-e vagy a nő!?

Valaki így határozta meg a nő hivatását a családban: „Sejtelmes remények, betöltetlen vágyak, vissza tartott fohások, néma, panaszta-lan szenvedések — ezek a női élet fejezetei, hogy így szolgáljon, a sexualis ösztönnek“. Téves. Nem róza a feleség élete, de nem is pusztán panaszatlan lemondás, ke-reszt; nem munkátlanlanság a hiva-tása, de nem is pusztán sexualitás, dajkaszeret és cselelédsor.

Jogos ekkeseredéssel írja Mina Lambrecht (Die neue Mutter, 9. old.): „a férfi és nő ma két külön világ akkor, mikor egymás mel-lét ülnek kéz kézbe téve, még akkor is, mikor átkarolva a szere-lem érzelmét közt ajak ajkon pi-hen. Ugy vélik, az az általános föl-fogás, hogy a férfi és nő két kü-lön kategoria, csak ott találkoznak ahol a sziv, vagyis az érzi ki vágy, a sexualis ösztön őket összehozza. Nem látják, nem érzik, vagy ha érzik, öntudatlanul érzik, hogy egymásra vannak szorulva, hogy a férfi rászorul a nő melengető szeretetére és a nő a férfi és a gyermekek boldogítására van ren-delve.“ A vád, hogy a férfi és a női világ nem ismeri egymáshoz való viszonyát, jogos; nem tud-ják, hogyan s miben találkoznak egymással. Nem csodálom, hogy a radikális Ellen Key, ki minden félszereget szeret kiélesíteni, hogy a maga javára felhasznál-hassa, azt írja, hogy a házasság a nőre nézve ma „Broterwerb der Oberklasse, Prostitution der unteren Klassen“ (Über Ehe und Liebe, 108. old.)

A női léleknek természetes tu-lajdonsága a nőiesség. Ez nem szerzett, hanem veleszületett tu-lajdonság: nem más, mint kiolthata-talan vágy élni másokért és mások boldogságában keresni ön-magát“. Ez igénye a női léleknek. Nélküle nem boldog; azért élek, hogy másokkal törődjem, hogy

szeressék; gondozzák: ápolják — ez igényeim és boldogságom. Ezen igényem lép be a nő a társadalomba és a családba, ez határozza meg hivatását, helyét; értékét a családban ép úgy mint a társadalomban.

A nőiességnek nem egyedüli, de első munkatere a család. Itt meglegházbán, tavaszi napsgárban van, itt fejlődik ki teljes intenzívításában.

Megteremti az édesanya és feleség típusát, melynek főalkotó eleme nem a szülői szeretet, illetve szerelem, hanem elsősorban a nőiesség, melyet az előbbiek virágzásba hajtának s a veszesületi vágy másért élni, melyre a nőt egész természete destinálja az erős érzésvilág, intuitív lélek aprólékos megfigyelés, kicsiny méret és öröm, melyet benne a legkisebb szeretetmunka kelt.

a) Megteremti az édesanya típusát, azt a csodálatos szeretettípust.

Régi regét tanultam még kis gimnazista koromban: Az asszony kéri a férfit, menjen ölj meg anyját és hozza el neki szivét. A férfi megy. Már utban van visszafelé. Kezében hozza édesanyja szivét. Megbotlik, elesik, a sziv porba hull és

„Mégyszóal a sziv sirva paraszosan:

Jaj nem ütötted meg magad édes fiam?”

Nincs panaszszava, nincs szemrehányó szava, csak aggodalma: jaj nem ütötted meg magad fiam — ő maga szenvedhet, elveszhet. Tudom hogy ez csak rege. Nem szólalt meg a sziv a törzsuras után, de így érzett a törzsuras előtt. Ez a nőiesség teljes virágzásában. Mi is az édes anya...?

b.) Karakterizálja a nő szerelmét. „A nő lelkében más erők, érzések és igények lappangnak, mint ahogyan a teste is mátra van alkotva, mint a férfié. — A szerelmi élet is más benne: emberibb” társadalmibb, (Kenedi: Feminista Tanulm. 57. old.) Szerelme emberibb, társadalmibb vagyis mások boldogságában találja meg önmagát, inkább adni akar, mint vár, akkor is, mikor férjhez megy.

A természet tehát természeti ténnyel felel a férfi vágyára: meleget otthont, ragaszkodást, szeretetet keresek és egybeolvadást e szeretettel pelyhes, meleg fészekben mely az anyém. Így találkozik a nő és a férfi. Így lesz a nő lélek a családban. Nem a szülői szeretet adja egyedül az édesanyatípust és nem egyedül a szerelem a ház mint és boldog asszonyát: a nő nőiessége teremti meg a szülői szeretettel párosulva az édesanyát, szerelme szolgáltatában a férfi lelkének kiegészítő párját s meleg otthona hivatásos megalkotóját. A nő szerepe a házasságban nem pusztán sexualitás, kenyérkereset, élete a családban nem panasztalan lemondás: családi hivatásában megtalálja önmagát, boldogságát.

Ha ez így van, akkor külön fejezetet kell szentelni a pedagógiában a nőiesség nevelésének megbeszélésére. Tudatára kell ébreszteni a leányt nőiességének, meg kell ismernie ennek szerepét és jelentőségét a nő különböző hivatásában, főleg az édesanya és a feleség hivatásában. Tudja meg a lány, hogy nem egyedül a szülői szeretet adja az igaz édes

anyát, nem a szerelem az igaz matronát, hogy mindkettő alapelve egy lelki tény, mely öbenné van, mely neki, egyetlen értéke, melyet magában nevelnie kell: a nőiesség, s hogy ennek foka dönti el édesanyai és feleségi minőségét. De ez csak második teendő.

Eisősorban pedig nevelni kell nőiességét.

Aki nagylány lesz anélkül, hogy érezné ezt az igényt: örömmel, boldogságom másoknak örömet okozni, ápolni, gondozni, jót tenni — aki nem érzi, hogy ép azért, mert ez ad neki igaz örömet, ez élet hivatása, az nem találja meg boldogságát sem a családban, sem önálló állásban. Az ilyennek élete tényleg betöltetlen vágy; néma fohász, lemondás. S mily kietlen, szomorú lesz a család, otthon, iskola stb. hova soha nem sűt nap, hol uz önmagát meg nem talál nő a feleség, édesanya, tanítónő stb.

Azért hangsúlyozza Frau Meyer a „Von Mädchen zur” Frau szerzője, hogy már a gyermeklányban az iskolában nevelni kell a „Mutterherz“-t. Okos gondolatokat ad erre vonatkozólag (30—24. old.) Nem theotikus nevelés kell, a nőiesség öntudatának felkeltése is későbbre maradhat: öntözni, gondozni kell a természetes igényt, mellyel az iskolalány babáját gondolja, hogy fejlődjék benne, mert csenevész palántából sohasem lesz árnyas fa, melynek árnyékában egész család nyugodhat.

A nőiességnek hivatásáról a családon kívül most nem szólok.

II. Öcsém a családi élet melegtől és a hitvesi szeretettől vár mindent. Azt hiszi, hogy a léleknek csak egy igénye van, a hitvesi szeretet és ha ez megvan, mindent elnyert. Téved. Ki így gondolattal köt házasságot, csalódik. A hitvesi szeretet a lélek szomját teljesen nem oltja el; hűsítő itál, de kevés; pár percig talán teljesen kielégít, de amint az érzéki vonzódás és az erős mámore természetesen kibebbedik, a régi szomjuság újból fellép. A lélek a Végtelen képmása; a Végtelen után vágyódik, a földi kevés neki. „A lélek az örök végtelen világba való... szenvedélye a Végtelen felé húz... révedezve, hipnotizálva járunk, érezzük, hogy minden igaz, szép és jó, amit élvezünk, egy elfojtott életnek vákázási stádiuma.” (Diadalmak Világnezet, 226 oldal.)

A hitvesi szeretetnél erősebb igénye a léleknek az istenszeretet. Az istenszeretet a nap, a hitvesi szeretet szelid holdja neki. Jölesik sötét éjben a szelid hold fénye, de nincs hold nap nélkül, még kevésbé helyettesítheti a napot. A hitvesi szeretet jöleső meleg, kívánja a lélek, de nem hoz meg mindent. „Mi is egy emberi lény? Magában véve semmi. Egy fogalom, mely elmúlik; akarát, mely folyton változik; erő, mely csakhamar eltárad: mindez néhány atom porba zárva... ez tényleg kevés egy szerelmi vágyó lénynek, kit a Végtelen vágya vonz.” (Dídon: Die Unaufl. der Ehe, 217 old.)

Aki a hitvesi szeretettől vár mindent, csakhamar melancholikusán ismétli az emberi hiúság refrénjét: „Hiúságok hiúsága”; úgy jár, mint a tüdőbeteg, kinek kevés a szoba levegője. Azért írja Dídon a hitvesi szeretetről: „Sie kann an

Schwindsucht sterben.” Vannak akik gyorsítani akarják a lélegzést és Ellen Keyel erőük felrészüléseket emlegetnek; nem gondolják meg, hogy más hiányzik a léleknek: Isten szeretete. Istenszeretettel eltöltött lélek boldog már önmagában és ha eléri azt, hogy boldogíthatja azt, kivel lelke harmonizál és akihez nem érzéki vonzódás köti, nem kíván fölfrisüléseket.

Az istenszeretet ugyanis lelkiessé teszi a hitvesi szeretetet. Az istenszeretet a lelkiekhez való érzéket nevel meg az emberben. Azt eredményezi, hogy a férfi és a nő úgy a választásnál mint a házasság tartama alatt, nem az arcot, modort nézi, hanem a lelkitulajdonosságokat keresi és szereli. És ha a lelket keresik, boldogok lesznek, mert megtalálják egymást és szeretetük nem csökken, mert a lélek és tulajdonságai nem fonyadnak el, az istenszeretet öntözése mellett csak nőhetnek. Az istenszeretet így a hegycsucok klímáját teremti meg, hol mindig sűt a nap, bár lehet, hogy lennt ködös idő van; megköti az érzéki vágy nyugtalanságát, a hangulat folytonos változását.

III. A hitvesi szeretet nem mindig egyenlő mértékben elégíti ki a lelket. A lélek négyféle szeretetet igényel: ezek közül különbözőkorán más és másféleképpen erősebben. Igényli a lélek az istenszeretetet nélküle nyugtalan; igényli a hitvesi szeretetet, állandó vágy hajtja utána; igényli a szülői szeretetet, nélküle árva; igényli a gyermek szeretetét. A kis gyermek egyet ismer: anyja, szülője szeretetét. Felnötkorban először határozatlanul, később egész lelkét átförmálva a hitvesi szeretet igénye jelentkezik. Eljön az idő, mikor a gyermek szeretete boldogítja a szülő lelkét. Ez a dércsipe ősz boldogsága. Az ősi róza más irányból és más szög alatt kapja a napsugarat, mint a tavaszi ibolya: a tavaszi nap nem bir virágot fakasztani rajta, csak a bágyadt ősi nap.

Ily gondolataim támadtak, míg öcsém lelki változásáról, eljegyzéséről, jövendő házasetéről gondolkodtam. Eljegyzésére nem mehetek el, e sorokat küldöm neki ajánddal: mozaikkép, gondolataimból összerakva...

Dr. Potyondy Imre.

Honfoglaláskori emlékeink.

Irta: Marosi Arnold.

A Fejérvármegyei és Székesfehérvári Múzeum ezidei gyarapodásában városunk történetének szempontjából legérdekesebb szerzemény a maroshegyi leletek. Székesfehérvár legdicsebb, de tán legbonyolultabb korára vetnek ezek némi világosságot, mert azon időkbeli szolgáltatnak adatokat, amidőn az ősmagyarok a város területén megtelepedtek és első királyaink uralkodása idején innen indult ki a nemzet életének szívverése.

E kor legkiválóbb emléke a Szent István által épített bazilika, melynek mi már néhány faragványos kő és mozaik darabka kivételével csak alapfalait ismerjük. Ezek is a föld alatt pihennek nagyobb biztonságban mint a királyi épületnek még a múlt század elején is látható, de ma már elpusztult föld feletti maradványai. Viszontagságos sorsa volt ez ősi templomnak. Alig hogy feledült a Koán besenyő fejedelem felett 1003-ban aratott győzelem gazdag kincseiből, másfél század múlva III. Béla idejében már átalakítják és az eddigi menyezet nélküli, ókeresztény bazilikába famenyezetet építettek. A templomot Róbert Károly uralkodása alatt, amidőn egymásután két ízben is leégett, újból átépítették. Az átalakítást Nagy Lajos fejezte be, aki — okulva Róbert Károly sirjának kifosztásán — maga és családja szá-

mára külön sirkápolnát is készíttetett. Ez építkezések a korai csucsives izlésben történtek. Ugyaníly irányban tett a templomon változtatásokat Mátyás király is, kinek e téren legkiválóbb alkotása a szentély elé épített, gyönyörű sirkápoli, volt. Tervét azonban nem fejezhette be, így aztán a templom pusztai földjébe temették el.

A templom a török uralom alatt indult pusztulásnak. Szulejman, a város elfoglalója 1543-ban, ugyan engedélyt adott, hogy benne istentiszteletet végzhessenek, később azonban ezt megtagadta, a templomot megrongálta és fegyvertárrá, puszkaporraktárrá alakította át. Végül is a villámcsapás döntötte romba az ősmagyar kereszténység egyik legdíszesebb hajlékát, de végleg nem akkor tünt el a föld színéről. A múlt század elejéről még vannak róla tudósításaink és Szvo-rényi József az „Uj Magyar Múzeum” I. kötetében azt írja; sokan vannak még éle- sebbjeink között, kik a híres székesfehérvári templom utolsó maradványát, Mátyás király sirkápolnáját megcsodálták. Pedig akkor már nagyon pusztulóban lehetett, mert szép kocka köveinek egy részét a török kivonulása után felhasználták a várfalak javítására. Ami még megmaradt belőle a püspöki palota építésének esett áldozatul és az árpádkori mű-

vészlet gyönyörű emléke valószínűleg kőbányája lett a városnak. Az a kevés faragványos kőve, ami ásatások vagy a véletlen folytán előkerült, részben a püspöki palotában látható. A kisebbek múzeumunkban vannak kiállítva, még a hatalmas gránitoszlopok egyiké Sárkeresztes felé határok, a másik a városház épületének Szent István-téri részén sarokkő, a harmadikat pedig az Erzsébetligeti negyvennyolcas emlékoszlopnál használták föl.

Tudvalevő, hogy a székesfehérvári templom királyaink koronázási és egyuttal temetkezési helye is volt. Az utolsó kit ide temettek, Zápolya János volt. Csontjait a török dobatta ki a templomból és a nép állítólag oda temette, ahol ma a halteri Nagyboldogasszony szobor áll. A királyi sírok körül valószínűséggel sikerült megállapítani Szent István király családjának, Kálmánnak és Albert királynak kettős sírját, míg III. Béla és első neje, Anha királyné földi maradványait illetőleg teljes bizonyosságunk van. Sírhelyüket, melyre a püspökkert falainak párhuzamos csatornamentén akadtak, Erdy 1848-ban bontotta föl és a csontvázak mellett a következő tárgyakat találták. A női csontvázon találtak egy keresztelőkkel díszített, megaranyozott, nyílt koronát, továbbá egy aranygyűrűt, melynek gránát kövébe lantos Szirénalak van bevésve. A király fejét is az előbbihez hasonló korona díszítette, nyakában pedig ezüst láncon zománcos, ezüst mell-dísz függött. Jobb kezének mutató ujján arab felírással gránát köves aranygyűrűt viselt, míg balján ezüst karperceket és kezében ezüst kormánypalcát tartott. Ugyancsak baloldalán ezüst kard, jobb oldalán pedig botra erősíthető, aranyozott sárgaréz fészület fekküdt, melyet ugy látszik, a király a szent földön való zárandoklatából hozott magával. Végül lábfejről az akkori kornak megfelelő, penge nélküli, egyszerű tövises ezüst-sarkantyút vettek le. E leletek a Magyar Nemzeti Múzeumba kerültek, míg a csontvázak a budavári Mátyás templomban pihennek, a hová a királyi méltóságot megillető pompával temették el őket.

Míg a bazilika sírjai árpád-házi királyaink temetkezését világítják meg, a demkőhegyi honfoglalás kori temető az ősmagyarországi történetéhez szolgáltat rendkívül becses adatokat. Sajnos, hogy annak idejét kellő érték híján a város

tulajdonát képező területén kiásott leletek idegen kézre majd a Nemzeti Múzeumba kerültek, pedig a város történelmi emlékeihez való ragaszkodás mellett ma múzeumunknak legfőbb díszei lehetnének. Legalább a jelent és jövőt illetőleg okulhatnának belőle, de tapasztalat szerint e tekintetben a viszonyok alig javultak valamit. Csak az érdeklődők tudják, mily szorgalmasan látogatott vásártere városunk a hazai és külföldi régiség kereskedőknek és az ő révükön mennyi emlékünkről kerül ki külföldre.

A demkőhegyi temető a mai homokbánya területét foglalta el és a legelső részlet 1878-ban került belőle felszínre. Az akkor kiásott csontváz nyakán egy fonott nyakpercecet, feje körül pedig aranylemezes gyöngyszemeket találtak. A leleteket beszolgáltatták a székesfehérvári múzeumba. A gyöngyszemet a múzeum viszontagságos sorsa alatt elkallódtak. A nyakpercec azonban még ma is meg van és egy a múlt évbe szerzett nyilhegygel, továbbá néhány egyszerű gyűrűvel meg halántékkarikával a város múzeumában valóban gyarló képviselője az ország egyik leggazdagabb honfoglalási sírmezőjének.

Rendszeres ásatásokat 1892 és 93-ban, majd 1902—1905-ig végeztek. Ennek folytán mintegy 36 sír együtvé tartozó mellékletei és ezen kívül számos szörnyös régiség jutott a Nemzeti múzeum birtokába.

A sírok között, melyek korát a X—XI. századra tehetjük, legértékesebbek a lovas sírok. Ezek minden kétséget kizárólag a honfoglaló ősoktól származnak, mert csak náluk és őket megelőzőleg az avaroknál volt szokás a vitézt lovával együtt eltemetni és csak a kereszténység és a nyugati civilizáció elfogadásával hagyták el a temetkezéskor ezt az ősi formáját.

A magyar lovasok holmiját azonban könnyű megkülönböztetni az avarság hagyatékától, annyira sajátosak, e két nép fegyverei és egyéb felszerelése. Csak a kengyelekre utalunk. Az avar kengyelek, melyeknek múzeumunkban is láthatók, kerek alakúak, míg az ősmagyar kengyel a körte körvonalait utánozza. A Demkőhegyen több ily kengyelpárt is találtak. Velük együtt ráakadtak a lovas temetkezés másik járuléka, a zablákra is, melyek szájrudakból és a gyepő bekapcsolására szolgáló karikákból állanak.

A sírokból nagyobb számban került elő a vitéz fegyver-

zetéhez tartozó nyilhegyek és tartójuknak, a tegeznek maradványai. Mint ritkaság említendő meg, hogy a Demkőhegy sírjaiban egy harci fejsze is akadt a mellékletek között. De még ennél is becsesebb három kard, melyek közül kettő egyelű, a harmadik kételű. Tulajdonképp az egyes élű kardok felelnek meg az őshazából származó típusnak, melynek főismertető jele, hogy a markolat a pengének nem egyenes folytatása, hanem szöveget képez vele. Az egyiknek gombokban végződő és ezüsttel tausírozott keresztvasa arra utal, hogy tulajdonosa az előkelőbb vitézek sorába tartozott. A kételű kard, mely az ősi magyar kardot idővel egészen kiszorította, már a nyugati népeivel való érintkezés eredménye. Markolata hatalmas gomban végződik és a fa hüvelyét, mely elporlott, végén levéllel díszített sárgarézpánt borította.

A női sírok ékszerai között a Magyarországra különösen jellemzők a szivalaku rajzokkal díszített csüngők, melyekből egész sorozatot őriztek meg a Demkőhegy sírjai. Rajtuk kívül gyöngyök, néhány egyszerűbb kar és fonott nyakpercec, továbbá ujj- és halántékgyűrűk, a ruházathoz tartozó ptykék kerültek még felszínre és gazdagították a honfoglalók magukkal hozott ékszerei vonatkozó ismereteinket.

E gazdagoknak mondható sírok mellett szegényebb sírok is akadtak a temetőben. Ezeknek leletei összehasonlítva egyéb sírmezők régiségeivel arra engednek következtetni, hogy nem a hódító magyaroktól, hanem az itteni őslakóktól, a szlávoktól származnak. Tehát a demkőhegyi temető világos bizonyossága annak, amit a korábbi avar temetőknél is lehet észlelni, hogy a honalapító lovas magyarság, mikor megtelepedett, nem volt többé elensége a legyőzött alattvalóknak, hanem békességben élt velük és a meghódított szláv elemekkel közös temetőbe temetkezett.

A Demkőhegytől alig egy kilométernyire van Székesfehérvárnak egy másik XI—XII. századból származó temetője, ez a maroshegyi temető. 1894-ben akadtak reá szőlőmunkások közben és ekkor vagy 15 sírt bontottak fel. A leletek részben elpusztultak, egy részük azonban Lichneckert Józsefhez és az ő révén a Nemzeti Múzeumba került. Ugyaninnen Szabó Elemér, főfürszo orvos is szerzett 86 db. kisebb régiséget és ezek most múzeumunkban vannak

leletben. A folyó év nyarán Lichneckert József újból átkutatta a temetőt és pedig nemcsak a régebbi leletek helyét, a Szűcs-féle szőlőt, hanem ez ettől északra eső két másik szomszédos szőlőt is. A sírok, melyek száma eredetileg e területen 4—500 lehetett, jórészt megvoltak bolygatva. De akadtak meg nem haborgatott csontvázak is és ezek mellett számos ékszerféle, amiket azután múzeumunk szerzett meg.

Feltűnő, hogy a maroshegyi temetőben lovas sír és olyan, melyben a magyar sírokban szokásos szerszámok feküdtek volna, egy sem akadt. A díszítések között is csak a régebbi leletek között van néhány oly kétfagu csüngő, mely jellegzetes sziv alakjával magyarnak mondható. A többiek a Szlavoniában felásott XI. századbeli temetők leleteivel mutatnak közeli rokonságot és így a Maroshegyen majdnem kizárólag szláv sírokkal van dolgunk, ha csak azt nem akarjuk feltenni, hogy ezidőtájt a magyarság már nagyrészt megváltoztatta az őshazából hozott ékszereit és az új haza őslakóinak díszítéseit öltötte magára.

A temető korát a területén talált érmek határozzák meg közelebbről. Két érem I. Andrást (1046—1061) denárja is teljesen megegyezik egymással. A vékony, fillérgnagságu ezüst lap egyik oldalán egyenkoru kereszt látható a felirattal: „Rex Andreas”; a másik oldalon kettős kereszt van „Regia civitas” körirattal. Ez utóbbi szavakat régen Székesfehérvárra, a királyi városra vonatkoztatták, ahol pénzverő intézet lett volna, de történelmi adatok nem támogatják e véleményt. A harmadik érem Kálmán király (1095—1114) idejéből való, ezt igazolja a rajta olvasható „Calman rex.” felirat. A negyedik érem korát numizmatikai műveink a XII. század végére, illetőleg a XIII. század elejére teszik, III. Béla, Imre vagy II. Endre uralkodási idejére. Eszerint a Maroshegyen való temetkezés legalább két századon át tartott, amit a sírok nagy száma is igazolni látszik.

Az ékszerek között legnagyobban vannak a sárgafémbe készült halántékgyűrűk. Egyszerű, alaku kihajlásban végződő, kisebb-nagyobb karikák ezek, melyeket a halántékon lecsüngő hajfűrtökre fűztek és mintegy a függőt helyettesítik. Van néhány ólom, ezüst, sőt egy pár aranyozott halántékgyűrű is. Az ujjgyűrűk sodrony vagy pántalakuak és bronzból vagy ezüstből ké-

szültek, sokszor egyszerűbb díszítésekkel. Egy különösen csinos alak, amennyiben csavarodó mélyedésében finoman fonótt ezüst fonál tekeredik. Egy másiknak borsónagyságu üvegyöngy-feje van szépen kidolgozott foglalatban, míg a karikáján finom barázdákkal kialakított fonatos díszítés látható. Hozzá hasonló üvegyöngyfeje még egy van gyűjteményünkben, de ennek karikája hiányzik. Fülönfüggő csak egy van a leletek között hronszodronyból, melyet három helyen apró gömböcskék díszítenek.

Az apró bronzpitykék és csöngők mellett változatos a gyöngyök sorozata is. Legnagyobb részük üvegből készült és egyesek szép színjátékkal mások barázdákkal díszített felületükkel vonják magukra figyelmünket. Különösen érdekesek az arany és ezüst lemezekkel borított gyöngyszemek. Felületük eredetileg finom üvegréteggel volt bevonva és ezen átszillogott a fémlémezeknek sárgás vagy fehéres fénye. Ugy látszik, az ametiszt gyöngyöket is szertették, belőlük is van vagy 20 darab, melyek majdnem kivétel nélkül hát oldalra vannak csiszolva.

Nyakperec kettő van a maroshegyi leletek között. Egyik régebben, a másik most került elő és összefont bronzsodronyból áll. Nagyon becses két karperecünk, melyek anyaga ezüstözött sárga fém. Felületüket spirálisan huzódó barázdák díszítik és zárt állatfejekben végződnek. Hogy az állatfejek mit ábrázolnak, azt tisztán nem lehet kivenni, hogy emlős állat, madár-vagy talán halfejet akarnak mintázni. Eredetüket visszavihetjük az ókorig és még azon művelődés maradványai, melyet a római meglepedéses árasztott szét házáink területén.

Tombor bácsi.

Epen két évi unszolás után háltározam el magam a nyáron arra, hogy meglátogatom az én régi gyermekkori jóbarátomat a Kosztolányi Gusztit, akinek a jászöldön van nagyobb bérlete. A legjobb barátom volt Gusztó a középiskolában, minden diákstíktől közösen szoktunk elkövetni, matura után elváltunk, Gusztó gazdasznak ment, én pedig jogra. Gusztó most gádorosi bérő, az Alföldön, én pedig lent Zálában fiskálisokodom.

A nyáron tehát Gusztóknál voltam. Régi találkozás után hát persze, hogy szívésen láttak.

Mikor befejezték a jóbaráti öleléseket és kézszeritást, termé-

szetesen a régi szokásos kérdésem volt az első, történt-e valami mulatságos história a pusztán.

Történt-e? Vág bele mindjárt az én Gusztó barátom.

Olyan a história, hogy még bett alá is kívánczok. Ugyvéd-bojtár korodban te ugy is olyan újságíróhátramozdító voltál, csinálhatsz belőle egy kis mókát.

Jó, jó csak ne keríts olyan nagy feneket a dolognak, hanem ki-vele.

Inkább be az ebédlőbe, vág közbe a helyes kis feleség, ott aztán a vacsora mellett vigabban adhatjuk le egymásnak a mulatságos hecceket. — Alig ettük meg a vacsorát, Gusztó mindjárt rákezdett a mesére.

Hallgass csak Zoltán, tenyerel a vállomra, ez azután a nagyszerű eset, amibe az öreg Tombor magtárosomat ugratta bele az intézőm. A tavasszal történt, de még most is tudok nevetni rajta.

Halljuk, halljuk!

Hát ugy történt a dolog, hogy a tavasszal a Kondorosi pusztánkat telefonnal kapcsoltuk össze ezzel a pusztával. Kondoroson az öreg Tombor már valami negyven esztendő óta magtároskodik. Nem valami világlátott ember, Farkas-tanyán született, itt Gádoroson gyerekeskedett, a többi, ami vele történt mind Kondoroshoz fűződik kivéve egy napot, mikor legény korában Keviben volt sorozaton, de persze untauglich lett, no meg a karcagi vásárokat. Szóval ami magtárosunk nem sokat tud a világ romlottságáról, megissa minden reggel a háromdecit s végzi a mindennapi dolgát.

Az intézőmnek jött a gondolat, hogy megrátáljuk az öregot a telefonnal.

Brrr! szól egyik reggel a telefon a Kondorosi irodán. Halló! az intéző ur a Tomborral akar beszélni, jöjjön a telefonhoz.

Jelentem alásan itt vagyok tekintetes intéző ur, szolgálatjára, dörmögi az öreg Tombor a kagylóba.

Mindjárt gondoltam, hogy maga az, kapja a mérges választ, elárulja a pálinka szaga, kora reggel teleissza magát azzal a spirítusszal, az ember majd elvágódik a szagától. Többet ez elő ne forduljon, ha velem beszél a telefonon, rival rá az intéző.

Igenis kérem alásan, s az öreg szörnyen leforrázva téntereg ki az őrö aból. Nem szól senkinek, az arca azonban elárulja, hogy valami nagy a bánata.

Másnap reggel megint brrr — szól a csengő. Persze ismét a magtárost hívták.

Parancsára tekintetes intéző ur. Hát ez már mégis sok magától Tombor. Megöregedett s még annyi tisztességet sem tud, hogy az irodában a kalapját levegye. Még a telefonon is látom a fején azt a zsiros fődöt.

Persze, hogy lekapta a fejről, Dehát hiszen sosem szokja levenni a kalapot, mikor az irodát takarítja az inas, mert hát a „cüg”, sem kutya. Öregnek meg kétszerezsen is kell vigyázni a tarkójára.

A mi Tombor bácsink egész nap került minden embert, még a zenék is könnyesek voltak.

Harmadnap beállt hozzánk, épen a reggelinél. Áltunk a Mancival.

No mi baj van Tombor bácsi?

Miért olyan szomorú?

Hát kezét csokolóm a tekintetes nagyságának és a nagyságos úrnak, fölmondok; öregségemre kénytelen vagyok másutt kenyerét után nézni.

Hát ki bántotta magát?

Mi a panasz? Miért akár benünkét itthagyni öreg?

Hát csak megmondom, amint van. Az a telefonál veszi ki a számból a kenyeret, a többit majd elmondja az intéző ur. Én már csak megszoktam azt a kis reggeli pálinkát, meg a „cügtől” is kell csak félnem.

No, hiszen ez nem baj, vigasztaltam az öregot, nem fogadom el a fölmondást. Majd megkérjük az intéző urat, hogy azt a kis pálinka szagot meg a kalapot csak tölje el.

Az öreg belenyugodott.

Holnap átkocsikázunk, majd megfismered tipikus alakját, de a telefonon ne említsd neki, mert nagyon rösteli a dolgot.

Ugy-e Zoltán, talán márszeretne is lepihenni, mert hosszú volt az utazás? Csicsergi a kis házurnője.

Jó, jó, anyam, még egy kis türelmet kérek, az öregről még valamit elmesélek, azután én sem bánom, ha lepihenünk, cirógatja meg a feleségét Gusztó.

Helyes, csak mondd, de azután igazán alszunk.

Kondoroson iskola is van. A tanító karácsonykor pásztorjátékot rendezett. A karcagi majálison nyert egy kocsonyás litografot, hát meghívokát is csinált, már azért is, hogy a litografot használhassa. A meghívóból természetesen a mi Tombor bátyánknak is jutott. Mint elsőrendű analfabéta, dísznótoros vacsorára magyarázta a meghívót. Ami nem is csoda, mikor egyszer azzal az üzenettel nyomták a kezébe, hogy a tanító ur küldi a meghívót karácsonyra. Hát mire is értette volna az öreg, ha nem vacsorára. Őkelme még sosem volt másra hivatalos, sőt erre is nagy ritkán.

De hát hogyan gyűssz ehhez a megütszetteléshez, tűnődik rajta Tomborné.

Magam sem tudom anyjukom, — ahá, mégis sercentem a dolgot. Bizonyára azt az egy zsák ocset akarja a mester úr meghálálni, a mivel többet adtam neki mérés-kor. Hát ez bizonyosan így lesz, de nem is szabad azilyent elszentrozni.

Mán ki gondol ilyent, hát persze, hogy elmegy.

Be is állított az öreg karácsony este a tanítóékhoz, a komát is magával vitte, aki épen vendégségben volt nála Gádorosról.

A tanító persze nem tudta mire vélni a szokatlan vizitet, de mikor tisztába jött a meghívóheccel, úgy elfogta a nevetőgörcs, hogy felüveg diánát dő szolt rá a felesége. De azért ott maradtak vacsorára.

Nagyon resteli az öreg a dolgot, előhozni sem szabad neki, mert bizonyosan belébetegedne.

De most már igazán aludni, kergetett bennünket a kis Mancsi asszonyka.

Engedelmeskedtünk, s félóra mulva már Morfeus karjaiban voltam, illetve dehogyan — álomban egész éjjel az öreg Tomborral telefonáltam.

Baranyay Lajos.

Karácsonyfa alatt.

A lobogó gyertyák fénye mintha bearayozná gyermekies, megha, tott arcunkat. A szemünkben belső-mély, szokatlanul tündöklő sugarak játszanak. S csak nézzük egymást. Jó sokáig, mintha egyikünk se merné megtörni a beszélő, jól-eső csendet. Kicsi hugom szótlannal átveszem anyám öléből s szépen a térdemre ültem.

— Nem is hiszed, fiam — szolt ekkor az édes anyám, — kicsoda a szomorúságot okozott leveled. Igaz, aztán annál nagyobb örömet táviratod. Olyan régen voltunk már mindnyájan együtt karácsonyeste. Tavaly te nem voltál itthol. Kéteve — tudod — szegény apánk kórházban fektött. Három éve?

— Ez a kis aranyhaju baba hiányzott még — jegyeztem meg.

— Felaltálja magát az ilyen pesti gavallér karácsony este is valamelyik kávéházban — veti közbe az édesapám szokott realizmusával.

— Nem egészen. Tavaly épen nem voltam sehol. Azaz, mintha csak itthol lettem volna, ugy hazaképzelttem, hazaéreztem magam.

S egyszerre valósággal ostromolnak kérdéseikkel. Alig tudok beszédembe kezdeni.

— Gyakornok ur — szoltott meg ma egy éve a segédpénztárnok — nem megy estére sehova? Jöjjön be hozzánk. Szívesen látjuk.

— Köszönöm. Én meg még szívesebben elfogadom a meghívást.

— Épen így álltunk körül a karácsonyfát. Ilyen szószeke anyag volt a... asszony ölében. Arcán a boldogság öröme mosolygott. Néha elmerülve nézett gyermekére, mintha beszélgetett volna vele. Aztán hosszan csökölt.

Mi ketten kártyáztunk. Egyszer, mikor a pezsgőspohár: után nyultunk. nevetve szolt hozzánk az asszony:

— Ez szép! Még csak iel sem köszöntenek.

Kérdőleg néztem hol a férjre, kol a feleségére.

— Igen. Ma halálom és születésem napja van.

Nem értettem semmit, de annál jobban éltem a nő, pláne mikor láttam, hogy könnyezve csökölják egymást a férjével.

Azután az asszony, anélkül, hogy tudakozódtam volna, eegykusan kezdett beszélni.

— Karácsonyest, halálom és születésem évfordulója. Olyan jól esik ilyenkor végiggondolnom az én regényemet. Mert az én életem valóságos regény. Egy francia árvaház az első fejezete. Mostoha fejezet. Tizenhat éves koromban kerültem Magyarországra. A grófi kastélyban csak egy őszinte jó barátom volt, a könyvszekrény. S az verte át később a szívem. Az fedezte fel előttem, hogy az embernek szíve, lelke van. Szíve, a melyet csak a melegség tud életetni, lelke, amely szerető gondozás híján kétségbeesik. Ott sejtettem meg, hogy van öröm, boldogság is a világon.

Emlékszem: karácsony este volt. Egyedül, szomorúan öldögéltem rideg szobámban. Elgondolkoztam. Lebőrltam a díván

karjára. Átkaroltam. S csak szagatoltan zokogtam, mintha fonynyasztó könnyeim már mind éjszám volna. / Idást sugárzó szem, forrón ölelő kar, édes anyai csók után égettem. Majd istent káromló panaszból törtem ki.
— Reszkettem kinoban.
— Levettem magam a padlóra. Téptem a ruhám, a hajam... Tovább nem emlékszem. De úgy rémlik, mintha reggel a kályháról téptek volna le. Görcsösen öleltem s szenvedélyesen, ajkam véreig csókoltam. Természetesen azonnal elmelegyintézetbe hurcoltak.

Egy este — nem is tudtam milyen nap volt, — váratlanul felnyitították a cellám. A gondnokné karonfogott és vitt egynesen fel a lakásukba. Helyet mutattak. Leültem. A gondnok is odabenn volt. A pálmák között feldisztelt karácsonyfát pillantottam meg. Hídegen hagyott. Érzéketlenül, üveges szemekkel bámultam a sziporkázó ezüstgömböket. Hirtelen agyamban végig villámlott a kérdés: „Mi ez? Miért vagyok itt? Csúfot úznek belőlem? De ime! Két-három gyerek rohan be. Csodálkozva állnak meg a karácsonyfa alatt. Kimondhatatlan öröm ragyog szemükben. Énekelni kezdenek szépen, szívből, első karácsonyi hangon. Aztán a kis leány összetelt kezekkel imádkozik a kis Jézushoz szüleiért, testvéreiért, mindenkiért. Még jól be sem végezte imáját, fölkapja anyja s agyoncsókolja. Aztán a gondnok. S ekkor feltör szivemből a lelelytört örjítő fájdalom s az üdvözítő vágy. Odaugrom a gondnokhoz. Kikapom kezéből azt a kis angyalt. S nem törődöm az anyja felszisszenésével. Szivemre szorítom s csókolom lázban égő ajkkal patkázó szemmel.

A gondnok azonban kiragadja lányát kezemből. Leborulok az asztalra s tovább sírok s nem tudom, hogy az óriási szenvedés, vagy a végtelen öröm könnyei hullanak-e szememből. Nem látok, nem hallok. Csak érzek. Érzem, mintha az én életem csak rossz álom lett volna; s belőle fölítvedve kérdezzem:

— Édes anyám! ugye ez nem igaz? Nyugtass meg. Látod, hogy remegek!

— Ne félj kis lányom! Itt vagyok én. Édes anyád leszek.

Látni kezdek. Hísz valaki átkarolja a nyakam, csókkal simogat. A gondnokné.

— Most, már mondj tovább te Gyula, a többit te is tudod. Fordult az asszony az urához.

— Ha épen úgy tetszik, szívesen. Karácsony másnapján, mikor hazaértem, valami meleg meglepetés, hogy majdnem a szivemhez kaptam, megállított a küszöbön. A másik karácsonykor már Rózsikát hozta a Jézuska.

S egyszerre édes örömlükben a kis szőke angyalt csókolták összevissza. S én olyan árvának, kive-tettnek éreztem magam.

De mi! A kis hűg... nyakamba csimpaszkodik s csókol, nagy csókoljam.

Badacsonyi Ferenc.

FARAGÓ JÁNOS

Faragó János legkedvesebb fia volt Faragó Péternek, annak, a Faragó Péternek, kinek ott volt, a háza a felsősoron a kőkeresztén túl. Jánosnak két bátyja is volt, de ki tudja, miért, azok számára kevesebb jó szója volt az apjuknak; ő amugy igazán csak a Jancsit dédelgette mindig. Jobbik szomszédja olykor meg is mondta neki:

— Nem jól teszi azt Péter bátyám, hogy különbséget tesz a gyerekek között.

— No semmi az, hiszen szeretem én valamennyijüket — azért.

— Hát nem is avégett mondtam, hanem úgy-nó, hogy a Jancsinak sokat elnéz, amit a másik kettőtől nem nézne el.

— Hát mit példának okáért?

— Hát nem szeretek példázódni, de hát épen ma is miért nem volt a templomban a Jancsi?
— Azért szomszéd uram, azért, hogy iszen tegnap igen későn jött meg haza, hát nem bírta volna magát kialudni.

— Hát oszi hun volt?
— Hát hogy tegnap megjött a Nagyék Ferkója Pestről, azzal voltak egy kicsit elbeszélgetni a zsidónál.

— Hát megjött a szakszervezett? Avval volt? No hiszen az kibeszéli a fejéből a Jancsinak még azt a kis istenességet, ami van benne.

— Félreismeri szomszéd az én fiamat nagyon.

— Bár úgy volna, magam is kívánnám.

Azóta eltelt épen tíz esztendő, hogy emigyen szóltot egymáshoz Faragó Péter, gazduram meg a szomszédja. Péter gazdát már ki is vitték pihenni oda, hová felesége után mindig készült, mióta az meghalt. Most már egymás mellett nyugosznak és kőkereszt van téve sirjuk fölé.

A Forgóházban Ábris lett az urmint legidősebb. Két öccsének kiadta a just és maga pedig folytatta ott, ahol apja elhagyta, majd megáldja az Isten, úgy gondolta s nem is csalódott. Nagybobbik öccse beáll kocsisnak az urasághoz, miután kilépett a katonasorból és megvan szintén. A Jancsi pedig elment Pestre kőmívesnek. Előbb itt akart ő is maradni a faluban, de mit kezdjen? Egy kis pénze volt, hiszen vehetett volna rajta valamit, egy kis házat, földet. De nem is kellett volna vennie, úgy kinalták neki ráadásul, ha a Kacsóék Teráját elveszi feleségül. Jancsinak nem volt kedve sem a házhoz, sem a Terához. Aztán beáll segíteni ide, majd oda, csak-hogy rendszeren többet költött el, mint amennyit keresett, és ez mindig rosszabb lett, azt maga is kezdte belátni; úgy hogy mikor megint egyszer eljött Nagy Ferkó Pestről és csodadolgokat regélt a jó Pesti életéről, gondolt egyet Faragó Jancsi és bizony hozzá szegődött ő utitársul visszafelé. Pesten aztán beszakszervekedett ő is és beállt a kőmívesek közé.

Rendre hullott a kalász a perzselő nap hevében. De megszóltat a déli harang s megállt a kasza

a férfiak kezében, lekerült a kalap a fejről: Az Urangyala köszönje a Szűz Máriát.

Három terebélyes akácia állott nem messze, ott tartottak déli pihenőt Faragó Ábris és aratótársai.

— Hát a Jancsi mit ír, kéri az egyik arató Ábris felé fordulva.

— Nem ír az semmit. Az első 5-6 évben még csak olykor ír, de most ugylátszik nagy ír lett belőle odafönt Pesten. Megkeres az napjában hat koronát, olykor nyolcat is. Bár elmentem volna én is kőmívesnek. Ilyen rossz esztendőben.

— Nocsak no! Hátrább a panna-szal! Nem minden arany, ami fénylik. — vágott közbe egy öreg arató — az én fiam beszélte, hogy mikor fegyvergyakorlatra oda volt Pesten, elment meglátogatni kend öccsét is, mármint a Jancsit. Hát azt mondja, igaz, hogy nagyon jól keres, de az el is fogy.

A felesége szobaleány volt valami nagy unál, bizony gazdálkodni sohasem tanult és nem is tud. Jó asszony, mondják különben. Három gyermek is van az is pénzbe kerül. Drága a lakás, drága az élelem. A szakszervezetbe befizet évenként száz koronát. Egyszáz koronát! azt maga a Jancsi panaszoalta, hogy nagy somma, de azt muszáj nekik, mert így kívánja a szervezet. Megha aztán beáll a rossz idő, akkor megint a szakszervezet gondoskodik róluk, mármint a munkásokról hogy éhen ne haljanak.

— Vagyis mégsem olyan nagyon fényes ott sem az élet.

— Nem hát.

— Amit keres azt el is költi.

— Hát segítse az Isten, én rossz-szat nem kívánok neki, fejezé be Ábris a beszédet.

És újra telt az idő, de ahe-lyett, hogy jobb napok jöttek volna, mindig rosszabbak következtek. Kütött a balkáni háboru. A pénzpiacot egyre nagyobb meglepetések érték. Mindenki vissza-húzódtott úgy, ahogyan csak tudott és drága lett minden, még-regdrága, csak a munkát nem fizették, mert a vállalatok megáltak és a munkásokat szélnek eresztették.

Egy dohos kis pincelakásban füstös üvegű lámpa fénye szobát világít meg homályos pislogással. De jól is teszi a lámpa, hogy csak pislog, mert legalább hozzá-szókik lassan a szem ahhoz, amit ott lát.

Egy láda tetején ül egy férfi s düledt szemei a semmibe néznek. Tekintete borzasztóbb nem lehetne, dühöngő örült szokott így nézni. De remegve is húzódik össze a láda másik sarkán ülő asszony s szutykos kendőjét szorosabbra fogva, aszótt kezeit betakarja vele. A szalmán két apró gyerek hentereg kedvetlenül.

— Hogy szakadna ránk ez a négy emelet fölöttünk, verje meg az Isten azt a gazembert, aki kitalálta az egész szakszervezetet.

— Hátha még adnak valamit? Csitította az asszony urát, pedig maga sem remélt semmit.

— De te is oka vagy soknak, ha jobban takarékoskodol... az a gyerek is meghalt.

— En nem vagyok az oka, te mindig mondtad, hogy bármilyen baj érne, ott van a szakszervezet, az segít rajtunk.

— Hogy mennek a másvilágra? Mit csinálnak most? Csak nem fogunk itt éhen veszni? Oh Istenem még, másfél évvel ezelőtt ki hitte volna? No de ki hitte volna? Most már a zálogba sem vihettünk semmit.

— Megpróbálom, beállok cse-lédnek te majd addig gondját viseled ennek a két porontynak.

— Köllesz az ördögnek így meztélább egy szál ruhában.

— De hát mit teszünk — zokogott az asszony — holnap karácsony este... Istenem! Édes Istenem!

— Pedig holnapra minket innen kilöknék ám, mert lejárt a hét.

Az asszony csak zokogott, a két gyerek a sarokba lapult, de-hogysis mertek volna moccanni, olyan rettenetesen nézte őket apjuk.

— Mert hogy haza nem megyek az szent, hogy az egész falu kacagjon rajtam? Meg Ábrisanak már van kilenc éve egy betűt sem írtam, se ő nekem. Inkább a Du-nának megyek. Hiszen itt meg is fagyunk holnapig.

Zizegett a szalma, egy egér mereszkedett elő most, hogy egy ideig nem szól senki, de tüstént menekült, mert ordítózni kezdett Faragó János, nem beszélt már.

— Ha még egyszer elem kerül valamelyik azok közül az „urak” közül, hát Isten legyen neki igralmas: Itt van a könyvem, itt vannak a befizetési bélyegek és ez a vége: itt fogok egész családommal pusztulni ebben a nyirkos, bűdös lyukban, egy pár szalmaszákon karácsony este ezekkel a gyerekekkel: Ur Isten! Hát nyugodtan nézed te ezeket a dolgokat?!

— Ne kiabálj úgy János, kérlek, mert, még kitesznek ma az utcára.

— Tegyenek! Tegyenek! Nem bánom tegyenek. De azok a bitangok is megfognak keserülni azért. Ők persze puha bőrtelben ülnek, finom vacsora mellett: a Népszavák! Az én keservesen befizetett garasaimért. És ha oda-megyek, azt mondják, hogy türelem! Türelem! Türel... Hogy a nyavalya...!

— János, az Istenért!

— Hagyj békével, mert téged is agyonüttek.

— Ne ordítsanak itt, mert mind-járt rendőrt hozok és kitelepiem magukat — szólott most egy hang az ajtóból; a házmeister volt.

— Kutya hallgass! És egy darab fa pörögve repült ki Faragó János kezéből arrafelé.

Egy jalkiállítás és az ajtó becsapódott.

— János! Mit tettél?

— Nem bánom én. Hallgass!

Faragó János feleségét és két gyermekét hazaszupolták szegyen-szemre az egész falunak. A ple-bános könyörült meg rajtuk. János pedig egyelőre a rendőrségi zárkában maradt. Mikor vallatták, faggadták, mindenre csak azt felelte:

— Kérdezzék meg Bokányit, a pártvezért s és legyenek türelme-mel, hehehe.

Diabolo.

ÁLTALÁNOS BANK

ÉS

* * * **TAKARÉKPÉNZTÁR R. T.****SZÉKESFEHÉRVÁR****ALAPTŐKE 500000 KORONA.**

A bank és takarékpénztár
 ügykörébe vágó mindennemű
 ügyletekkel foglalkozik.

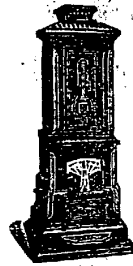
Legelőnyösebb díjtételek
 mellett: tüz-, betörés-, élet-
 és jégbiztosításokat.

Folytonégő**kályhák**

és

asztaltűzhelyek

kipróbált és jól bevált

szabadalmazott szerkezettel
 eredeti gyári árban

K R É N J.

kályhagyárában, SZÉKESFEHÉRVÁR
szereshetők be.

Minden darab jóságáért
 kezességet vállal.

:-: **FEJÉRMEGYEI** :-:
TAKARÉKPÉNZTÁR

Telefon-sz. 19.

Székesfehérvár.

Telefon-sz. 19.

Alapok: EGY MILLIÓ KORONA**Betét állomány: 10 MILLIÓ KORONA**

Giró-számál az Osztr. Ma-
 gyar Banknál. Elfogad be-
 téteket felmondás nélkül.
 Folyósít jelzálog kölesönö-
 ket, leszámítol váltókat,
 előleget nyujt értékpapírra.

Safe deposit.

Reteszek a n. é. közönség
 rendelkezésére állanak elő-
 nyös bérleti árban!

Mindennemű sorsjegyek, érték papírok, arany-, ezüst pénzek
 vétele és eladása.

SZIGETHY TESTVÉREK

csász. és kir. főhercegi kamarai szállítók.

KÁVÉ

Saját gőzkávépörkölő.
Állandóan a legfrisebb áruk.

A legfinomabb **TEAFAJOK!**
RUM, LIKÖRÖK, BOROK.
Zsureikkék nagy választékban.
Halak. Vadak.

TEA

FÜSZER

Elsőrendű lisztfajok.
A legkülönfélébb cukorkák.
Kandirozott gyümölcs. Narancs. Füge.
Kitünő fűszerek.

Hazi és külföldi vaj. Sajtok, túrók,
húsfélék. hideg felvágott, sonkák. Gyü-
mölcs: fajalmák, körték. Saláták.
— Száritott főzelék. —

CSEMÉGE

Elsőrendű teasütemények.